Ազգ
Azg
armenian daily

Փետրուար 20 Շաբաթ 1993

օրաթերթ
Գ տարի, թիւ 31 (282)
գինը 3ռ.
դասիչ 69149

Երեւան 375010
Հանրապետութեան 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 ÇPIRI SU

S. O. S.

Երեւանցիները կստանան ամերիկյան 940 գրամ կարագ

Ինչպես մեր թղթակցին տեղեկացրեց Հայաստանի կառավարության մարդասիրական օգնության բաժնի վարիչ Արտաշես Ալեքսանյանը, ՀՀ կառավարության մարդասիրական օգնության հանձնաժողովի որոշման համաձայն, մյուս շաբաթ Մ. Նահանգներից ստացվող կարագը կբաժանվի Երեւան քաղաքի բնակչությանը, մեկ շնչին 940 գրամ 300 ռուբլի արժողությամբ: Ավելացնենք, որ դեռ նոյեմբեր ամսին ստացված նույնատիպ օգնության կարագի մի մասը վաճառվել է հանրապետության սահմանամերձ գոտում, Գյումրի եւ Վանաձոր քաղաքներում, Արցախում: Իսկ գալիք օգնությունը նախատեսվում է բաժանել հանրապետության մյուս շրջաններին եւ գյուղերին: ■

ՀՀ

ԱՄՆ-ը կողմնակից. կրակի դադարեցմանը առանց նախապայմանների

«Նոյյան տապան» գործակալության թղթակիցը դիմել է Հայաստանում ԱՄՆ-ի դեսպանատանը, խնդրելով պատասխանել հետեւյալ հարցին. ամերիկյան կողմը դեմարշ է ներկայացրել Հայաստանին իր անհանգստությունն արտահայտելով Ղարաբաղում ընթացող մարտերի կապակցությամբ: Արդյոք ԱՄՆ-ը նույնպիսի դեմարշ ներկայացրե՞լ է նաեւ Ադրբեջանին, արդյոք ԱՄՆ-ը գտնում է, որ Ադրբեջանը պետք է համաձայնի Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարության առաջարկներին անհապաղ եւ առանց նախապայմանների կրակը դադարեցնելու վերաբերյալ:

Դեսպանատան մամուլի ծառայությունը տվել է հետեւյալ պատասխանը. «Հայկական մամուլը վերջերս հաղորդեց, թե ամերիկյան դեսպանատունը դեմարշ է ներկայացրել Հայաստանի կառավարությանը եւ Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարությանը Ղարաբաղում վերջերս ընթացող մարտերի կապակցությամբ:

Մենք ցանկանում ենք նախ եւ առաջ բացատրել, որ դեմարշն ավելին չէ, քան քաղաքականության ճշգրտումը: Այն չի նշանակում դատապարտել կամ քննադատություն: Նման դեմարշներ մենք ներկայացնում ենք ամեն անգամ, երբ տեղի է ունենում մարտական գործողությունների ուժեղացում Ղարաբաղում:

Դեմարշը պարզապես մեկ անգամ եւս ընդգծեց ամերիկյան քաղաքական գիծը: Մենք ափսոսանք ենք հայտնում Ղարաբաղում տեղի ունեցող մարտերի ամեն մի ուժեղացման առթիվ, որ կողմից էլ որ այն սկսվի: Մենք չենք կարծում, թե Ղարաբաղի խնդիրը կարող է լուծվել ռազմական միջոցներով: Այն կարող է լուծվել միայն քաղաքական համաձայնության միջոցով:

Միացյալ Նահանգների կառավարությունը շարունակում է կոչ անել հօգուտ Ղարաբաղում կրակի դադարեցման առանց նախապայմանների:

Նման դեմարշներ ներկայացված են նաեւ բոլոր շահագրգիռ կառավարություններին՝ Հայաստանի, Ադրբեջանի, Թուրքիայի եւ Ռուսաստանի: ԱՄՆ-ը կողմնակից է կրակի դադարեցման առանց նախապայմանների»: ■

Մետրոն կաշխատի մինչեւ ժամը 19-ը

Երեկ կայացած մամուլի ասուլիսում Հայաստանի օպերատիվ կառավարման հանրապետական շտաբի համակարգող, շինարարության նախարար Գագիկ Մարտիրոսյանը հայտարարեց, թե ժողովրդական տնտեսությունը կաշխատի թիվ 1 ռեժիմով, մինչեւ վառելիքի [illegible]: Անդրադառնալով [illegible] Մարտիրոսյանը նշեց, թե կոյուղու ջրամատակարարման նույն ռեժիմը, տրանսպորտը կաշխատեն նախկին գրաֆիկով, կառավարության [illegible] բնակչության [illegible] կարիքները:

Ճակատ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐԸ ՇԱՐԺՎՈՒՄ ԵՆ ԴԵՊԻ ՀԱԹԵՐՔ

Ինչպես Ստեփանակերտից հաղորդում է մեր թղթակից **Վահրամ Աղաջանյանը**, իրադրությունը Լեռնային Ղարաբաղում շարունակում է մնալ լարված: ԼՂՀ ինքնապաշտպանության կոմիտեի տվյալներով, փետրվարի 18-ի երեկոյան եւ լույս 19-ի գիշերը հայկական կազմավորումները շարունակում էին ամրապնդվել Մարտակերտի շրջանի Չափար եւ Ջարդախաչ գյուղերի մերձակա բարձունքներում: Մարտերը ռազմաճակատի այս հատվածում չեն դադարում: Իրադրությունը ծայրաստիճան լարված է նաեւ Դրմբոն գյուղից հյուսիս: ԼՂՀ ինքնապաշտպանության ուժերը շարունակում են վստահորեն վերահսկել Թարթառ-Մարտակերտ-Քելբաջար ճանապարհը:

Երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադրությունը շարունակում էր լարված մնալ նաեւ Ասկերանի շրջանի սահմանամերձ հատվածում: Ադրբեջանի Աղդամի շրջանում տեղակայված կրակակետերից հրետակոծվել են Խրամորթ գյուղի հայկական պաշտպանական դիրքերը, որի հետեւանքով երկու հոգի վիրավորվել է: Շրջանի ինքնապաշտպանության ուժերի ստացած տվյալներով, վերջին երեք օրերի մարտերի ընթացքում ադրբեջանական բանակը կորցրել է 50 զինվոր: Հայկական կողմից մեկ հոգի զոհվել է, կան նաեւ վիրավորներ:

Իրադրությունը ԼՂՀ ռազմաճակատի մյուս հատվածներում եւ Լաչինի մարդասիրական միջանցքի մատույցներում համեմատաբար հանգիստ է եղել: Գորիս-Լաչին-Ստեփանակերտ ճանապարհը գործում է անխափան: Իր հերթին «Սնարք»-ը գործակալությունը հաղորդում է, թե Լեռնային Ղարաբաղի Մարտակերտի շրջանում հայկական կազմավորումները ռազմական գործողություններ են իրականացնում Հաթերք գյուղի ուղղությամբ: Ըստ նույն աղբյուրների, ԼՂՀ լրատվության եւ մամուլի պետվարչությունը հերքել է Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության տարածած այն հայտարարությունը, թե Մարտակերտի շրջանում հայկական կողմից մասնակցում են հատուկ կազակային ջոկատներ: ■

Հայաստան

Սահմաններում անդորրը պահպանվում է

Ինչպես հայտնում են Հայաստանի պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայությունից, երեկ եւ նախորդ գիշեր իրադրությունը Հայաստանի սահմանամերձ շրջաններում համեմատաբար հանգիստ է եղել: Փաստորեն անցած օրվա ընթացքում որեւէ ռազմական լուրջ գործողություն չի արձանագրվել: Առանձին ավտոմատային կրակահերթեր են լսվել միայն Տաուշի շրջանի հայկական պաշտպանական դիրքերի ուղղությամբ:

Մինչդեռ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունից տեղեկացնում են, թե երեկ եւ նախորդ գիշեր Հայաստանի տարածքից հրետակոծվել եւ գնդակոծվել են Ադրբեջանի Ղազախի, Գետաբեկի եւ Զանգելանի շրջանների սահմանամերձ բնակավայրերը: Կան զոհեր, վիրավորներ եւ ավերածություններ: ■

Մառնեուլ

Գազամուղը կրկին պայթեցվեց

Երեկ, փետրվարի 19-ի լույս 20-ի գիշերը ժամը 4-ին Վրաստանի Մառնեուլի շրջանում արդեն երրորդ անգամ պայթեցվեց Հայաստան եկող գազամուղը: Այս անգամ պայթեցված հատվածը 40 մետր է, Հայաստանի սահմանից 3 կմ հեռավորության վրա: Աղետի վայր են մեկնել Վրաստանի ղեկավարները: Շինարարության նախարար Գագիկ Մարտիրոսյանը հայտնեց, թե գազամուղի վերականգնման աշխատանքները կավարտվեն 4-5 օրվա ընթացքում:

Բնակչությանը առայժմ կտրվի օրական 2 ժամ էլեկտրաէներգիա: Երեկ օպերատիվ կառավարման շտաբի նիստում ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը հայտարարեց, թե Վրաստանը փաստորեն չի տիրապետում կամ էլ չի կամենում տիրապետել իրադրությանը, չի կատարում գազատարի անվտանգությունն ապահովելու ուղղությամբ Հայաստանի հետ ստորագրված համաձայնագիրը: Վարչապետը նշել է նաեւ, թե կրկնվող դիվերսիոն գործողությունների առաջն առնելու համար Վրաստանի իշխանությունների կողմից պետք է կիրառվեն կտրուկ միջոցառումներ եւ հույս է հայտնել, որ Վրաստանը ի վերջո կդիմի որոշակի քայլերի: Այդ առթիվ Հայաստանի արտգործնախարարությունը հանդես կգա հատուկ հայտարարությամբ: ■

Հայաստանը գնում է դեպի լրատվական ինքնաշրջափակում

Վերջին ժամանակներս Հայաստանի մամուլում եւ հեռուստատեսությամբ բազմիցս մտահոգություն է հնչել Հայաստանի լրատվական գործակալությունների կարգավիճակի վերաբերյալ, ինչը պայմանավորված է Հայաստանի երեք գործակալությունների՝ Արմենպրեսի, «Սնարք»-ի եւ «Նոյյան տապան»-ի խմբագրությունների շենքի անբավարար էլեկտրամատակարարմամբ: Տիրող վիճակը մեկնաբանվում էր որպես էլեկտրավարների եւ անպատասխանատվության հետեւանք:

«Նոյյան տապան»-ի թղթակիցը այդ հարցում որոշ պարզաբանումներ ստանալու նպատակով դիմեց օպերատիվ կառավարման շտաբի աշխատակազմի ղեկավար Նիկոլայ Գրիգորյանին, որը հայտնեց, որ շուրջօրյա հոսանքով մատակարարվում են հետեւյալ օբյեկտները. հացի գործարանները, հիվանդանոցները, ջրի պոմպերը, այն էլ ոչ բոլորը: Ինչ վերաբերում է լրատվական գործակալություններին, նրանց հոսանք է տրվում նույնքան, որքան բնակելի տներին, այսինքն 1-2 ժամ եւ այս հարցում ոչ մի փոփոխություն չի սպասվում: ■

Աշխարհ

Միջազգային ատյան Հարավսլավիայում պատերազմի հանցագործներին

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի մշտական անդամներից Չինաստանը երեկ համաձայն գտնվեց Մ. Նահանգներին, Ռուսաստանին, Բրիտանիային եւ Ֆրանսիային, որպեսզի միջազգային դատական ատյան հաստատվի Հարավսլավիայում պատերազմի հանցագործներին դատելու համար: Մյուս կողմից, բոսնիացի սերբերը փաստի առաջ կանգնեցրին Նյու Յորքում ընթացող խաղաղության բանակցությունները, հեռանալով դահլիճից: Իր հերթին, ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բութրոս Ղալին փախստականների միջազգային կազմակերպության բարձր կոմիսարից խնդրեց վերատեսության ենթարկել Բոսնիայում մարդասիրական օգնության առաքումը դադարեցնելու իր որոշումը:

Քրիստոֆերը սպառնաց արաբներին եւ իսրայելցիներին

Մ. Նահանգների պետքարտուղար Ուորըն Քրիստոֆերը երեկ Կահիրեում արաբներին եւ իսրայելցիներին խորհուրդ տվեց անմիջապես փոխզիջման գնալով վերսկսել բանակցությունները, այլապես սպառնալով, որ Մ. Նահանգները նվազ շահագրգռվածություն հանդես կբերի Միջին Արեւելքում խաղաղության բանակցությունների նկատմամբ: «Կարեւոր հնարավորություններ են ստեղծվել այս հարցում, ասաց նա, եւ կողմերը պետք չէ այս առիթը ձեռքից բաց թողնեն»: Կահիրեն առաջին հանգրվանն էր պետքարտուղարի միջինարեւելյան առաջին շրջագայության:

ԱՄՆ-ը նվազեցնում է իր ուժերը Սոմալիում

Վաշինգտոնից երեկ հայտարարվեց, թե Մ. Նահանգները կրճատելու է իր զինվորների թիվը Սոմալիում, այն հասցնելով 15 հազար մարդու: 3000 զինվորների մեկնումը կսկսի երկու շաբաթ: Մյուս կողմից, մայրաքաղաք Մոգադիշոյում մարդասիրական օգնության բաշխմանը հսկող ավստրալացի մի զինվոր երեկ վիրավորվեց սնայպերի գնդակից: Նախորդ օրը կանադական վաշտի զինվորները կրակ էին բացել իրենց մոտեցող ցուցարարների վրա, սպանելով մեկին եւ վիրավորելով երկու հոգու:

Ջիմի Քարտերը գործի վրա

ԱՄՆ նախկին նախագահ Ջ. Քարտերը հայտարարեց, թե հրավիրվել է մասնակցելու Հարավային եւ Հյուսիսային Կորեաների միջեւ բանակցություններին, հետեւաբար առաջիկա շաբաթ պետքարտուղար Քրիստոֆերից մասնակցության արտոնություն է խնդրելու: Նա բացահայտեց, թե Բուշի վարչության օրով իրեն չէր թույլ[illegible]րվում նման միջնորդական առաքելությամբ հանդես գալ:

Դարձյալ օդանավ առեւանգվեց

Զինված մի մարդ Հայիթիի օդանավակայանում առեւանգեց թռիչքի պատրաստվող մի օդանավ, 12 հոգանոց ուղեւորներով, եւ ստիպեց վայրէջք կատարել Մայամիի օդանավակայանում: Տեղ հասնելուց հետո անծանոթը հանձնվեց տեղի իշխանություններին: ■

Նոր կառավարության բեմելը հերթական պայթյունից հետո

Իր գործունեության երրորդ օրը Հայաստանի նոր, բայց մեծամասնությամբ հին նախարարների կաբինետը որոշել էր հանդիպել լրագրողների հետ: Իհարկե, 1 ժամ 15 րոպեանոց այսպես կոչված մամուլի ասուլիսի ընթացքում դժվար էր պատկերացնել, թե ինչպես պետք է հարցադրեին լրագրողները առայժմ հաստատված 34 նախարարների: Ըստ որում, նրանց մի մասը, այդ թվում ներքին գործերի նախարար Վանո Սիրադեղյանը, արտգործնախարար Վահան Փափազյանը եւ պաշտպանության նախարար Վազգեն Մանուկյանը տարբեր պատճառաբանություններով բացակայում էին, եւ այդ [illegible] նախարարների նոր կաբինետի ողջ [illegible] ամբողջությամբ չերեւաց: Այնուամենայնիվ, ինչպես ներկայացրեց փոխվարչապետ Վիգեն Չիտեչյանը, նոր կառավարությունն իր աշխատանքն սկսել է ծանրագույն պայմաններում, երբ հանրապետությունը գտնվում է ամբողջական շրջափակման մեջ: Եւ չնայած դրան, փոխվարչապետը նշեց, թե առկա օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ պատճառները պետք է հաղթահարվեն եւ գտնեն համապատասխան լուծում: Ու քանի որ պրն. Չիտեչյանը հայտարարեց, թե «մեր տնտեսական ճգնաժամի կիզակետն այսօրվա իրավիճակն է», բնականաբար նախարարներին ուղղված հարցերի շրջանակը վերաբերում էր [illegible] վիճակին:

Տես էջ 3

digitised by A.R.A.R.@

Ո՞ՒՐ Է ՏԱՆՈՒՄ ԳԱԶԱՄՈՒՂԻ ՊԱՅԹՅՈՒՆԸ

Փետրվարի լույս 19-ի գիշերը, ժամը մոտավորապես 4-ին հերթական անգամ Վրաստանի հիմնականում ադրբեջանաբնակ Մառնեուլի շրջանում, Հայաստանի սահմանից ընդամենը երեք կիլոմետր հեռավորության վրա պայթեցվեց Հայաստան մտնող գազամուղը: Իհարկե, կարելի էր ընթերցողներին պարզապես տեղեկացնել, թե հայ գազագործները շատ արագ կվերականգնեն գազատարը, եւ այդ ընթացքում ինչ խստագույն ռեժիմի կանցնի հանրապետությունը, բայց Հայաստան մտնող գազամուղի պայթեցումներն այնքան նախանձելի ու կայուն պարբերությամբ են իրականացվում, որ ակամայից կասկած է առաջանում, թե այստեղ ամեն ինչ չէ, որ հասկանալի է:

Գազամուղն անցնում է այնպիսի տարածքով, որի միայն 35-40 կիլոմետրանոց հատվածն է հիմնականում ադրբեջանաբնակ: Ակնհայտ է, որ ցանկության դեպքում միանգամայն հնարավոր է վերահսկել գազամուղի այդ հատվածը եւ եթե ոչ բացառել, ապա գոնե մի փոքր դժվարացնել պայթեցումները: Վերջին հաշվով, տրամաբանությունը հուշում է, որ գազամուղը պետք է վերահսկեն նրանք (կամ նաեւ նրանք), ովքեր պայթելու դեպքում վերանորոգում են այն: Բայց Հայաստանի իշխանությունները բողոքի հեռագրերից ու սրտաճմլիկ հաշվետվություններից այն կողմ չեն անցնում, իսկ պետնախարար Վիգեն Չիտեչյանը հպարտությամբ հայտարարում է, թե ըստ Հայաստանի եւ Վրաստանի միջեւ ստորագրված համաձայնագրի, գազամուղի ամբողջ պատասխանատվությունն ընկնում է Վրաստանի վրա:

Հայաստան մտնող գազամուղը

Իհարկե, Ադրբեջանն առանձնապես չի վշտանում Հայաստան մտնող գազամուղի պայթյունից (նախագահ Էլչիբեյը վերջերս հայտարարեց, թե Ադրբեջանը ի վիճակի չէ պատերազմելով հաղթել Հայաստանին, եւ Ադրբեջանի միակ հաղթաթուղթը շրջափակումներն են):

Իր հերթին, ծանր կացության մեջ գտնվող Վրաստանը նույնպես այնքան էլ մտահոգված չէ այս խնդրով (նույնիսկ այն կարճատեւ ժամանակահատվածներում, երբ գազամուղը գործում է, Վրաստանն առանձնապես հարգանքով չի վերաբերվում Հայաստանի չափաբաժնին եւ հաճախ իր «շտկումներն» է մտցնում): Այս ամենը հասկանալի է եւ բնական. բոլորը Հայաստանի հետ վարվում են, ինչպես աղքատ ազգականի հետ, իսկ վերջինս իր խեղճուկրակության բարդույթը շալակած շարունակում է յուրօրինակ հպարտությամբ ցուցադրել իր ցնցոտիները ու պարծենալ «տոկուն ազգ»-ի կասկածելի դափնիներով:

Հայաստանին հետեւողականորեն պարտադրում են վճռական միջոցառումներ ձեռնարկել: Եւ խնդիրը միայն Վրաստանի տարածում գազատարի պայթյունները չեն՝ պարբերաբար տեղեկություններ են հայտնվում, թե Վրաստանի տարածում թալանվում են Հայաստան եկող բեռները, վրացական զորքերը փորձում են մտնել Ախալքալաք եւ այլն: Վերջին գործողություններից մեկը՝ Վրաստանը Ադրբեջանին միացնող երկաթուղային կամրջի պայթյունը նույնպես ամենայն հավանականությամբ ծառայում է այս նպատակին: Աստիճանաբար ուրվագծվում է նաեւ մեկ այլ գաղափար՝ դեպի Իրան նեղ միջանցք բացել Նախիջեւանի վրայով եւ այլն:

Բոլոր դեպքերում մի բան պարզ է. այսպես շարունակել չի կարելի: Բայց չի կարելի նաեւ խառնվել այնպիսի ռազմաքաղաքական խաղերի, որի կանոնները դու չես թելադրում, որոնց նույնիսկ ծանոթ չես, եւ որի ավարտը կարող ես տեսնել կամ չտեսնել: Կարիքային ներարկման համակարգ հիշեցնող գազամուղին կառչած մնալը չի՞ նշանակում արդյոք աջակցել դեպի արտաքին աշխարհ անհասանելի ելք բացելու մտադրություններին, մի բան, որն այս պահին կարող է շատ բանի արժենալ: Ժամանակը չէ՞ արդյոք վերջնականապես հրաժարվել գազից եւ խելամտորեն ապավինել միայն սեփական ուժերին կամ փորձել դիմել վճռական քայլերի եւ համարժեք միջոցառումներ ձեռնարկել՝ գոնե պետության արժանապատվությունը փրկելու համար:

Թե չէ ժողովրդի մեջ արդեն անեկդոտ է պտտվում. «Ինչպես լացակումած ձայնով հայտնում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունից, Վրաստանի Մառնեուլի շրջանում պայթեցված գազատարը կվերականգնվի հաջորդ պայթյունի նախօրեին»:

ԱՐԱՄ ԱՐՈՒԹՅԱՆ

Բաքու

Ռազմական տրիբունալի նախագահը հեռացվեց պաշտոնից

Ադրբեջանի միլլի մեջլիսի վերջին նիստերից մեկում ի շարս այլ հարցերի բարձրացվել է նաեւ հանրապետության ռազմական տրիբունալի նախագահ, գեներալ լեյտենանտ Իբրահիմովին աշխատանքից ազատելու հարցը: Իր հուզական ելույթում պաշտպանության նախարար Ղազիեւը ադրբեջանական բանակում կարգուկանոնի բացակայությունը բացատրել է ռազմական տրիբունալի թույլ աշխատանքով: Իբրահիմովը քննադատության է ենթարկվել օրենքի ուժը չկիրառելու համար: Որոշ տարակարծություններից հետո որոշում է ընդունվել Իբրահիմովին աշխատանքից հեռացնելու մասին:

Կասպից ծովին միջազգային կարգավիճա՞կ

Հունվարի վերջին տեղի է ունեցել Ադրբեջանի արտգործնախարարի եւ Իրանի արտաքին գործերի փոխնախարար Աբբաս Մալիքի հանդիպումը, որի ընթացքում ադրբեջանական կողմը դիմել էր խնդրանքով, որ Իրանը չշտապի կենսագործել Կասպիական ավազանի պետությունների միության ստեղծման գաղափարը: Ադրբեջանի արտաքին գործերի նախարարը նաեւ նշել է, որ մինչեւ Կասպից ծովի միջազգային կարգավիճակի հարցը չլուծվի, Ադրբեջանը չի մասնակցի նման միության փաստաթղթերի քննարկմանը:

ՄԱԿ-ը կօգնի ադրբեջանցի գաղթականներին

ՄԱԿ-ը մտադիր է 2 մլն 77 հազար դոլլարի մարդասիրական օգնություն ցույց տալ Լեռնային Ղարաբաղից փախած մոտ 53 հազար ադրբեջանցի գաղթականներին, տեղեկացնում է Ադրբեջանի նախագահի մամուլի ծառայությունը: Ինչպես հայտնել է ՄԱԿ-ում Ադրբեջանի ներկայացուցիչ Հասան Հասանովը, գաղթականներին պարեն, դեղորայք, հագուստ պետք է հանձնի ՄԱԿ-ի գաղթականների գործերի գերագույն կոմիսարը, մինչեւ մայիսի 31-ը:

Ձեւավորվել է բացասական սալդո

Ներկայումս Ադրբեջանում ձեւավորված բացասական սալդոն (այսօր հանրապետությունն ավելի շատ ապրանք է ստանում, քան արտահանում) խոչընդոտում է նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների հետ ոչ կանխիկ դրամաշրջանառությանը: «Խաբար սերվիս»-ի թղթակցին տված հարցազրույցում Ադրբեջանի ֆինանսների նախարար Սալեհ Մամեդովն ասել է, որ Ադրբեջանը ամենից շատ պարտք է Ուկրաինային, Ռուսաստանին, Բելառուսին եւ Ղազախստանին: Նախարարի կարծիքով, վիճակը կարելի է շտկել միայն այն դեպքում, եթե մարվեն պարտքերը կամ վարկեր ստացվեն նախկին Միության հանրապետություններից: ՆՏ

Ադրբեջանում գործում է 350 համատեղ ձեռնարկություն

Այսօր Ադրբեջանում բոլոր բնագավառներում ընդհանուր հաշվով գործում է 350 համատեղ ձեռնարկություն: Հանրապետության ֆինանսների նախարարության տվյալներով, նրանցից 120-ը ստեղծվել է Թուրքիայի, 42-ը՝ Իրանի հետ, ինչը բացատրվում է այդ երկրների հետ աշխարհագրական մերձությամբ: ■

ՀՀ

Երեւանը հերքում է Բաքվի հաղորդումը

Հայաստանի պաշտպանության նախարարության մամուլի կենտրոնը հերքել է Բաքվի այն հաղորդումը, թե հանրապետության Ադրբեջանին սահմանակից շրջաններում [illegible] տեղափոխվելու են Գերմանիայից դուրս բերվող ռուսական բանակի երկու դիվիզիաներ: Այս մեղադրանքն արվել էր Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության հինգշաբթի օրը տարածած հայտարարության մեջ: ■

Հանրահավաք

Բերման ենթարկվածները ազատ արձակվեցին

Փետրվարի 18-ին Ազգային ինստիտուտ միավորման կազմակերպած հանրահավաքից հետո մոսկովյան «Նովոստի» հեռուստատեսային ծրագիրը հաղորդեց, թե ներքին գործերի նախարարության կողմից հանրահավաքի ժամանակ ձերբակալվել են 20 մասնակիցներ: Այս լրատվության ճշգրտման նպատակով դիմեցինք ՆԳՆ մամուլի ծառայությանը, որտեղից ստացանք հետեւյալ պարզաբանումը:

1993 թվականի փետրվարի 18-ին ՆԳՆ-ի կողմից հասարակական կարգի պահպանման ուղղությամբ կազմակերպված միջոցառումը խանգարելու եւ անօրինական [illegible] դուրս գալու համար ներքին գործերի նախարարություն են բերվել 7 ավտոմեքենաներ վարորդներով եւ ուղեւորներով: Զննումից հետո պարզվել է, որ վերոհիշյալ ավտոմեքենաների վրա առանց համապատասխան թույլտվության տեղադրված են ռադիոկայաններ եւ բարձրախոսներ: Բերման ենթարկվելուց հետո ավտոմեքենաների ուղեւորներն անմիջապես ազատ են արձակվել (թեեւ նրանց մի մասը չի հեռացել մինչեւ վարորդների ազատ արձակումը), իսկ վարորդներն ազատ են արձակվել ավտոմեքենաները զննելուց եւ անօրինական ռադիոկայանները առգրավելուց հետո:

Այժմ հետաքննություն է կատարվում միայն բերման ենթարկված քաղաքացի Սոս Անուշավանի Մարգարյանի նկատմամբ, որի մոտ հայտնաբերվել է մեկ մարտական նռնակ: ■

Դպրոցներում դասերը կսկսվեն մարտի 1-ից: Այդ մասին երեկ կայացած [illegible] հայտարարեց լուսավորության նախարար Հայկ Ղազարյանը: Նա նշեց, որ անկախ կլիմայական պայմաններից, մարտի 1-ից հանրապետության բոլոր դպրոցներում կվերսկսվեն դասերը: Իսկ բարձրագույն կրթության եւ գիտության նախարար Վարդգես Գնունին հայտնեց, թե մշակվում է ընդունելության քննությունների բարեփոխման պլան: Արդեն տպագրման է հանձնված նաեւ ընդունելության քննությունների առարկաների ցանկը:

Պաշտոնական

Ղարաբաղում ռուսներ չեն կռվում

Փետրվարի 18-ին Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը տարածել է մի հայտարարություն, որտեղ ռուսաստանյան զորքերը մեղադրվում են հայ-ադրբեջանական հակամարտության մեջ Հայաստանի կողմից մասնակցության առթիվ: Հայտարարության մեջ ասվում է, թե իբր Լեռնային Ղարաբաղի հյուսիսում հարձակողական գործողություններին մասնակցում են նաեւ Հայաստանում տեղաբաշխված 7-րդ բանակի Գյումրիի դիվիզիայի 128-րդ մոտոհրաձգային գնդի կազմավորումները, ինչպես նաեւ առանձին կազակային զորամասեր:

Ադրբեջանի ռազմական գերատեսչությունը պնդում է, թե Ռուսաստանի իշխանությունները որոշել են Հայաստանի խնդրանքով այստեղ տեղափոխել արեւմտյան զորախմբի Գերմանիայից դուրս բերվող կազմավորումները: Այդ զորքերն, ըստ նույն աղբյուրների, պետք է տեղաբաշխվեն Ադրբեջանի հետ սահմանակից Իջեւանի, Տաուշի, Կրասնոսելսկի եւ Վարդենիսի շրջաններում: Հայտարարության մեջ ընդգծվում է, որ «հաշվի առնելով Ադրբեջանի դեմ ռազմական գործողություններին մասնակցելու 7-րդ բանակի տխուր փորձը, աղաղակող կլինի ենթադրել, որ Հայաստանի կողմից Ռուսաստանի միջամտությունը հայ-ադրբեջանական հակամարտությանը [illegible]»:

Ինչպես երեկ տեղեկացրեց Հայաստանի [illegible] պաշտպանության նախարարության լրատվական ծառայության ղեկավար Արմեն Դոլյանը, Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության այն հայտարարությունները, թե իբր Լեռնային Ղարաբաղում մարտական գործողություններին մասնակցում են նաեւ ռուսաստանյան զինվորականներ, բացարձակապես չեն համապատասխանում իրականությանը: Անգամ շաբաթ Հայաստանում էր գտնվում Կրասնոդարի երկր[illegible] [illegible] էր ծանոթանալ ռուս զինծառայողների ծառայության պայմաններին: Ըստ պրն. Դոլյանի, պատվիրակության անդամները նույնպես կարող են հավաստել, որ ռուսաստանյան ուժերը Ղարաբաղի մարտական գործողություններին չեն մասնակցում:

Լրատվական ծառայության ղեկավարը հերքեց նաեւ ռուսաստանյան դիվիզիաներ Հայաստան տեղափոխելու մասին տեղեկությունները հայտարարելով, թե նման խնդրանքով Հայաստանի իշխանությունները Ռուսաստանին չեն դիմել: Ըստ նրա, Ադրբեջանի ռազմական գերատեսչության հերթական ապատեղեկատվությունը նպատակ ունի արդարացնել վերջին շրջանի ռազմական անհաջողությունները Լեռնային Ղարաբաղի Մարտակերտի շրջանում: Արմեն Դոլյանը շեշտեց նաեւ, որ Ադրբեջանում բարձրանում է հակառուսական տրամադրությունների նոր ալիք, որի պատճառն այն է, որ Ադրբեջանի իշխանությունները սովորության համաձայն իրենց անհաջողությունները կապում են Ռուսաստանի կողմից Հայաստանին ցուցաբերվող թվացյալ աջակցությամբ: «Նրանք պարզապես չեն ուզում ընդունել, որ Հայաստանը կարող է առանց որեւէ աջակցության ռազմական հաջողությունների հասնել», ասաց նա:

Ա. Բ.

Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության հերքումը: Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարությունը հերքել է այն հաղորդումները, թե նախատեսվում է Հայաստանի տարածում տեղաբաշխել Գերմանիայից դուրս բերվող ռուսական զորքերի երկու դիվիզիա, ինչպես նաեւ այն լուրը, թե Ադրբեջանի դեմ մղվող մարտական գործողություններին ռուսական գունդ է մասնակցում: Զանգվածային լրատվության որոշ միջոցներում ադրբեջանական աղբյուրների վկայակոչմամբ հայտնված այդ հաղորդումները Ռուսաստանի պաշտպանության նախարարության մամուլի [illegible] մեջ գնահատվում [illegible] «սադրիչ» եւ իրականությանը [illegible]

Հայտարարություն

Փետրվարի 19-ին ՅՌԱԿ Հանրապետական վարչության գրասենյակ այցելեց Հայաստանի ՀՅԴ Կենտրոնական կոմիտեի ներկայացուցիչը, խնդրելով «Ազգ»-ում տպագրել հետեւյալ հայտարարությունը:

«Փետրվարի 18-ին Երեւանի Թատերական հրապարակում տեղի ունեցավ Ազգային ինստիտուտ միավորման կազմակերպած հանրահավաքը: ՀՀ իշխանությունների պաշտոնական խոսափող «Լրաբեր»-ը խեղաթյուրելով փաստերը, նույն օրվա երեկոյան թողարկման ժամանակ հարցն այնպես ներկայացրեց, որ հանրահավաքը նախաձեռնել է ԱԻՄ-ը եւ վերջում նրան է միացել Հայ Յեղափոխական դաշնակցությունը: Դա բացարձակ կեղծիք է: ՀՅ դաշնակցությունը ոչ միայն չի մասնակցել այդ հանրահավաքին, այլեւ ներկա պահին չի ընդունում հանրապետությունը սոցիալ-տնտեսական եւ քաղաքական ճգնաժամից դուրս բերելու ԱԻՄ-ի առաջարկած գործելակերպն ու քաղաքական մոտեցումները»:

Նկատվում է, որ իշխանությունները ինչ-ինչ նպատակներով սադրիչ գործողություններ են սկսել ՀՅ դաշնակցության դեմ, որոնց հասնելու համար ճարպկորեն օգտագործում են ԱԻՄ-ի նախագահ Պարույր Հայրիկյանին: Փաստորեն Լեւոն Տեր-Պետրոսյան-Պարույր Հայրիկյան համագործակցությունը բացվելով ընդդիմության ֆոնի տակ, ապակողմնորոշիչ հայտարարություններով փորձում է ՀՅ [illegible] դաշնակցությունը ներքաշել քաղաքական կարգերի մեջ, որոնք ոչ միայն օգտակար չեն Հայաստանին եւ հայ ժողովրդին, այլեւ միտում ունեն ԱԻՄ-ՀՅԴ անգո համագործակցության պատրանքով վարկաբեկել ՀՅ դաշնակցությունը:

Մենք դատապարտում ենք նման նենգ խաղերը եւ համոզված ենք, որ ժողովուրդը [illegible] սթափ ըմբռնումով եւ գիտակցությամբ ճիշտ կկողմնորոշվի ստեղծված իրադրության մեջ եւ թույլ չի տա նման քաղաքական խարդավանքների»:

ՀՅԴ Հայաստանի Կենտրոնական կոմիտե

digitised by A.R.A.R.@

ՆՈՐ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԲԵՄԵԼԸ ՀԵՐԹԱԿԱՆ ՊԱՅԹՅՈՒՆԻՑ ՀԵՏՈ

Սկիզբը էջ 1

Պրն. Չիտչյանը տեղեկացրեց, թե գազամուղի հերթական պայթյունը տեղի է ունեցել երեկ գիշեր ժամը 4-ին, Հայաստանի սահմանից 3 կմ հեռավորության վրա, Մառնեուլի շրջանում եւ ընդգրկում է գազատարի 40 մետրանոց հատված: Պայթյունի վայրում են գտնվում Վրաստանի ղեկավարները: Մեր այն հարցին, թե ի՞նչ աշխատանքներ են տարվում, որպեսզի հետայսու բացառվեն նման դիվերսիոն փորձերը եւ երաշխավորվի հանրապետության բնակչության նորմալ կենսապահովումը, պետնախարար Սեդրակ Թաշչյանը պատասխանեց, թե էներգետիկայի նախարարությունն ի վիճակի չէ վերահսկել ճանապարհները, դա պաշտպանության նախարարության գործն է: Իսկ փոխվարչապետ Վիգեն Չիտչյանը հայտնեց, թե հին համակարգը այլեւս չի բավարարում, պետք են կառուցվածքային փոփոխություններ, սեփական ռեսուրսների օգտագործում, ինվեստիցիաների օգտագործում եւ այլն: Ընդ որում, փոխվարչապետը զգուշացրեց, թե չպետք է սպասել, որ այդ ներդրումների արդյունքները կլինեն մոտ ժամանակներս, այլ ընդամենը 1-2 տարի հետո: Ու թեեւ նա հավաստիացրեց, թե կառավարությունը դասեր կքաղի անցյալ ձմեռներից եւ հուսով է, թե հաջորդ ձմեռը կդիմավորի [illegible] նորմալ պայմաններ, ակնհայտ է մի բան: Քաղաքականություն փոխելով, բարձրագոչ հայտարարություններով ու հավաստիացումներով ոչինչ չի փոխվի: Նույն վարչապետը, փոխվարչապետն ու նախարարների մեծ մասը նախկին կառավարությունների կազմում նույնպես ընդգրկված էին եւ կարող էին լիովին իրենց դրսեւորել: Համենայն դեպս, ժողովուրդը նրանց ձեռքը չէր բռնում: Այդ է, որ տնտեսական կառավարումը չզուգակցվեց քաղաքական անհրաժեշտ քայլերով, երկչոտությունն ու անճարակությունը, ինքնագոհությունն ու մեծամտությունը դարձան ղեկավար կառավարական մի շարք այրերի գործելակերպ:

Դրա համար էլ, երբ փոխվարչապետը գոհունակությամբ նշեց, թե Վրաստանի հետ պայմանագիր է կնքվել իր տարածքով անցնող գազամուղի ամբողջական վերահսկողությունն իրականացնելու համար, ես հարցրեցի. «Եթե Վրաստանը իր ստորագրած պայմանագիրը նորից չկատարի (ինչը ցույց տվեց վերջին պայթյունը), Հայաստանի կառավարությունը չի՞ նախատեսում մարդասիրական միջանցք բացել Վրաստանի տարածքով, գազամուղի ողջ երկայնքով մինչեւ Ռուսաստան»: Փոխվարչապետը պատասխանեց, թե այդ հարցի առթիվ կառավարությունն ըստ երեւույթին հանդես կգա հատուկ հայտարարությամբ եւ որոշակի քայլեր կձեռնարկվեն համապատասխան ուղղություններով: Փոխվարչապետը մինչեւ անգամ նշեց, թե իրենք դեռ երկու շաբաթ առաջ գիտեին, որ դեպքերը կստանան նման ընթացք, եւ մենք մեկ շաբաթվա ընթացքում կզգանք նրանց ձեռնարկած քայլերի արդյունքները:

Ճիշտն ասած, ծնում երեք ամիսների տանջանքներից հետո արդեն միեւնույն է, թե ինչպիսին կլինեն այդ արդյունքները: Մանավանդ, որ ազգային անվտանգության վարչության պետը հայտարարեց, թե նոր է մշակվում մեր ժողովրդի անվտանգության ծրագիրը եւ այն շուտով կներկայացվի: Մի խոսքով, նախարարների նոր կաբինետը, որն իր լռությամբ պատասխանեց միասնական գաղափարախոսությամբ քիչ լինելու հարցին, կփորձի ինչ-որ քայլեր անել: Բայց ընդամենը «ինչ-որ»: Եւ բնակչության զգալի [illegible], կխուսափի ժողովրդական տնտեսության աշխատանքի ապահովումը: Ու թե որքանով դա կհաջողվի նորաստեղծ նախարարների կաբինետին, դժվար է գուշակել, բայց եթե նա նորից առաջնորդվի նախկինի բռնած քաղաքականությամբ, ապա կարժանանա այն ճակատագրին, ինչին սովորաբար արժանանում են ժողովրդի անճարակ ղեկավարները:

ՀԱԿՈԲ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

Հանցագործության զոհ են դառնում կանայք

Քաղաքում զայրույթի մեծ ալիք էր բարձրացել փետրվարի 9-ին, երբ թիվ 1 բուժհիվանդանոցում էր տեղափոխվել մարմնական ծանր վնասվածքներ ստացած 10-րդ դասարանցի Տաթեւիկ Սարգսյանը: Բժիշկներին այդպես էլ չհաջողվեց փրկել գազանաբար խոշտանգված աղջկա կյանքը: Երեք օր անց նա մահացավ հիվանդանոցում: Գործի մանրամասները պարզելու համար կատարվում է հետաքննություն:

Դեռ չփարատված այս հանցագործության ծանր տպավորությունը, օրերս քաղաքում կատարվեցին նոր հանցագործություններ: Փետրվարի 17-ին, ժ. 19:00-ին, դաժան ծանր վնասվածքներով, հիվանդանոց է տեղափոխվել 26-ամյա Գայանե Չիլինգարյանը: Ձեռնարկված օպերատիվ միջոցառումների շնորհիվ նույն օրը ժամը 21-ի սահմաններում ձերբակալվել է 25-ամյա Ադասի Քյասինյանը: Կասկածներ կան, որ սուր, կտրող գործիքի 11 հարվածները նա է հասցրել եւ գողացել շուրջ 1 մլն ռուբլի արժողությամբ ոսկյա զարդեր:

Փետրվարի 19-ի գիշերը Բագրամի թիվ 9 շենքի շրջակայքում հայտնաբերվել է 40-ամյա Թամարա Շահնազարյանի դիակը: Առավոտյան սպանության կասկածով ներքին գործերի բաժնի աշխատակիցները ձերբակալել են Տիգրան Մամիկոնի Հովսեփյանին: Ըստ նախնական վարկածի, կինը մահացել է նրա կողմից դաժան ծեծի ենթարկվելուց:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻԿՈՅԱՆ
Մեր սեփ. թղթ., Վանաձոր

ՆԳ բաժինը հայրենյաց պաշտպան

Ինչպես «Նոյյան տապան» գործակալության թղթակցին հայտնեց Ստեփանավանի ՆԳ բաժնի պետ Մավրեն Գրիգորյանը, 1992 թ. նախորդ տարվա համեմատ հանցագործությունների քանակը նվազել է 14.9 տոկոսով: Քաղաքի ՆԳ բաժինը հասարակական կարգի պահպանման հետ մեկտեղ ԼՂՀ ինքնապաշտպանության մարտիկների կողքին պահպանում է հանրապետության սահմանները: Այսպես, 1993 թ. փետրվարի 7-13-ը, կատարելով ԼՂՀ ինքնապաշտպանության կոմիտեի առաջադրանքը, Ստեփանավանի ՆԳ բաժնի 16 աշխատակիցներից կազմված ռեզերվային խումբը պահպանում էր Մարտակերտի շրջանի Հարությունագոմեր գյուղի պաշտպանությունը, որտեղ իրենց արիաբար դրսեւորեցին: Այդ կապակցությամբ ԼՂՀ ինքնապաշտպանության կոմիտեի շտաբը շնորհակալություն է հայտնել ՆԳ բաժնի ղեկավարությանը եւ աշխատակիցներին: Մարտական գործողությունների ընթացքում ՆԳ քաղաքային բաժնի աշխատակիցներից զոհվել է 5-ը, վիրավորվել 20-ը: Մ. Գրիգորյանի խոսքերով, ՆԳ բաժինը սերտ կապի մեջ է ԼՂՀ ինքնապաշտպանության կոմիտեի եւ պարետատան հետ:

ՆՏ

«Անհրաժեշտ է անել ամեն ինչ էներգետիկ համակարգի լիակատար փլուզումից խուսափելու համար», ասել է ՀՀ փոխվարչապետ Վիգեն Չիտչյանը: «Էներգետիկայում ստեղծված իրավիճակը նախկին էներգետիկ կառուցվածքի հետեւանքն է», փետրվարի 19-ին տեղի ունեցած մամուլի ասուլիսում հայտարարեց ՀՀ փոխվարչապետ Վիգեն Չիտչյանը: Այնուհետեւ, փոխվարչապետը լրագրողներին հայտնեց, որ անհրաժեշտ է կառուցվածքային լուրջ փոփոխություններ կատարել էներգետիկ համակարգում: Այդ փոփոխությունների իրականացման համար կպահանջվեն մոտ 800 մլն դոլարի խոշոր ներդրումներ:

Լողանալն աղետի բան չէ

Ցրտի ու սովի հետ զուգընթաց Երեւանի բնակչության մեծ մասը, հատկապես նվազ թոշակ ու աշխատավարձ ստացող երեւանցիները, զրկվել են անհրաժեշտ հիգիենիկ պահանջմունքները բավարարելուց: 1992 թ. նոյեմբերից սկսած Հայաստանի շրջափակման, էլեկտրաէներգիայի, գազի ու վառելանյութի սակավության հետեւանքով Երեւանի բաղնիքները գործեցին ընդմիջումներով ու անբավարար: Շարունակ ընդհատվել է տաք ու սառը ջրերի հոսքը, իսկ հունվար-փետրվար ամիսներին բաղնիքները շաբաթներով դադարեցին գործել:

Եթե այդպես շարունակվի, ապա մեզ սպառնում է քոսով հիվանդանալու վտանգը: Այժմ սահմանվել են բաղնիքում լողանալու նոր գներ, որոնք մատչելի չեն շատերի համար: Բաղնիքի ընդհանուր լողասենյակում լողանալն արժե 200 ռ., իսկ մեկ կտոր տնտեսական օճառը՝ 100 ռ., այն դեպքում, երբ շատ բնակիչների թոշակի եւ աշխատավարձի չափը 2000 ռ. է: Հազարավոր մարդիկ զրկվել են բաղնիք գնալու հնարավորությունից: Սա առնվազն խայտառակություն է: Հիշում եմ, որ մինչեւ անգամ Հայրենական պատերազմի ծանր ու դաժան տարիներին Երեւանի բաղնիքներն աշխատում էին անխափան, բաղնիք հաճախելը մատչելի էր բոլորի համար:

Քանի ուշ չէ, բաղնիքների աշխատանքի հարցը պետք է լուծել պետական մակարդակով ու այնպես անել, որ բոլոր բաղնիքներն աշխատեն անխափան, ինչպես նաեւ մատչելի դարձնել բաղնիք հաճախելու արժեքը, իսկ օճառը վաճառել կտրոններով եւ այդ ձեւով շահագրգռել մարդկանց բաղնիք հաճախելու, քանի դեռ չի տարածվել քոս հիվանդությունը:

Ի՞նչ են մտածում մեր արհմիության ու բարեգործական ընկերությունների ղեկավարներն ու հարուստ գործարարները, մի՞թե նրանք չեն կարող իրենց ունեցածի մի չնչին մասը տրամադրել ժողովրդի առողջության համար:

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՊՈՂՈՍՅԱՆ
Երեւան 18, "Տիգրան Մեծի" պ. եռ. 27/2 բն. 91

Փետրվարի 20 — Արցախյան շարժման 5-րդ տարեդարձը

ՀԱՆՐԱՀԱՎԱՔ

ԱԶԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄ

«Արցախ-Հայաստան» հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունը եւ Հայաստանի մտավորականների միությունը ս/թ. փետրվարի 20-ին, ժամը 14.00-ին Ազատության հրապարակում հրավիրում են հանրահավաք նվիրված Լեռնային Ղարաբաղի հիմնահարցին:

Հանրահավաքում իրենց տեսակետները կարտահայտեն Հայաստանի Հանրապետության կուսակցությունների ներկայացուցիչները:

ՀՈԱԿ Հանրապետական վարչությունից տեղեկացանք, որ հանրահավաքին մասնակցելու են ԱԺՄ, Դեմոկրատական, Հանրապետական, ՀՅԴ, ՀՈԱԿ եւ ՍԻՄ կուսակցությունները:

Հայտնի դարձան «Հայաստան» հիմնադրամի Ֆրանսիայի գործադիր մարմնի անդամները

Փետրվարի 16-ին, երեքշաբթի, Փարիզում կազմակերպված մի երեկույթի ժամանակ, որտեղ ներկա էին ՀՀ նորընծա արտգործնախարար, մինչ այդ Ֆրանսիայում Հայաստանի ժամանակավոր հավատարմատար պրն. Վահան Փափազյանը եւ մոտ 300 հրավիրյալներ ֆրանսահայ տարբեր շրջանակներից, «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Մանուկ Պետրոսյանը հրապարակեց այդ հիմնադրամի Փարիզի, Լիոնի եւ Նիս-Մարսելի շրջանների գործադիր մարմինների անդամների ցուցակը: Դրանք են՝ **Փարիզ.** Հայ Առաքելական եկեղեցու ներկայացուցիչ պրն. Շավարշ Մարտիրոսյան, համայնավար, ֆրանսահայ երիտասարդաց JAF միության նախկին նախագահ; Բողոքական եկեղեցու ներկայացուցիչ պատվելի Ռընե Լեւոնյան, բարեգործական ակտիվ գործիչ, Ֆրանսիայում հայտնի «Հայաստանի հույսը» գործողության հեղինակ; Կաթոլիկ եկեղեցու ներկայացուցիչ դեռեւս չի ընտրված; ՀՅԴ ներկայացուցիչ, առայժմ ժամանակավոր, Թորոս Օսմանյան; ՌԱԿ ներկայացուցիչ Վարուժան Կյուրեղյան, Փարիզի ՌԱԿ Արշակ Չոպանյան ակումբի նախագահ; Ս.Դ. Հնչակյան կուսակցության ներկայացուցիչ Պատրիկ Գյոնջյան; ՀԲԸՄ ներկայացուցիչ Լեւոն Քեպապճյան, ՀԲԸՄ Ֆրանսիայի նախագահ; SOS Arménie ներկայացուցիչ, ժամանակավոր, Գրիգոր Փափազյան; Էդիկ Ջոլոլյան, «Նավասարդ» պարախմբի նախկին ղեկավար; Արամ Գեւորգյան, իրավագետ-փաստաբան; դոկտոր Հարություն Գեւորգյան, պատմաբան, Նուբարյան մատենադարանի տնօրեն; Ռոլան Մարկոսյան, Aznavour pour l'Arménie-ի Հայաստանի ներկայացուցիչ, փարիզաբնակ; Պետրոս Թերզյան, նավթարդյունաբերության մասնագետ; դոկտոր Գեւորգ Աբգարյան, ֆրանսահայ բժիշկների միության, UMAF, նախագահ; Ժակ Քաբիկյան, արդյունաբերող: **Նիս.** Գրիգոր Էզլիխանյան, Նիսի եկեղեցու նախկին հոգաբարձու: **Լիոն.** Վահե Մուրադյան, France-Arménie ամսաթերթի գլխավոր խմբագիր, ՀՅԴ անդամ, RPR կուսակցությունից Լիոնի քաղաքապետարանի անդամ, ճարտարագետ; Ստեփան Ֆով, ֆիզիկոս:

Ելույթ ունենալով, ՀՀ արտգործնախարար Վահան Փափազյանն ասաց, թե «Հայաստան» հիմնադրամը ճիշտ է, այսօր ուղղված է Հայաստանի պահանջներին, սակայն առաջիկայում այն ծառայելու է նաեւ Սփյուռքին»:

Ըստ երեւույթին, [illegible] մի երիտասարդ, [illegible] պրն. Ռոդրիգես, որ ներկայացավ որպես «Հայաստանի [illegible] տեղակալ», սակայն Փարիզում բնակվող, առանց այսկողմ-այնկողմ ընկնելու ներս մտնողներից պահանջում էր 50 ֆրանկ եւ երբ որեւէ մեկը բացատրություն էր պահանջում կամ հիշեցնում, որ հրավերի մեջ մուտքավճարի մասին ակնարկ անգամ չկար, ինչպես սովորաբար ընդունված է Փարիզում եւ այլուր, դեռեւս պատանի «պաշտոնյան» սկանդալներ էր սարքում: 50 ֆրանկը մեծ գումար չէ, կարելի էր եւ ավելին պահանջել, սակայն ոչ այս ձեւով: Հուսով ենք, որ «Հայաստան» հիմնադրամի կազմակերպած միջոցառումների շարքում սա չնչին, տհաճ միջադեպ էր:

ՌԱՖՖԻ ՀԵՐՄՈՆ ԱՐԱՔՍ
Մեր սեփ. թղթակից, Փարիզ

Հայտարարություն

ՀՀ խնայբանկի կողմից թողարկված «Ակնթարթային» վիճակախաղի տոմսերը լրիվ իրացված են եւ խաղարկումն ավարտված:

Այն քաղաքացիները, ովքեր ունեն ակնթարթային վիճակախաղի շահած տոմսեր, պետք է շտապեն մինչեւ ս. թ. մարտի 20-ը ստանալ իրենց շահումները Երեւանի պետական հանրախանութից, իսկ ավտոմեքենաների շահումների խաղարկությանը մասնակցելու իրավունք տվող վիճակախաղի տոմսեր ունեցողները պետք է գրանցվեն խնայբանկի վարչությունում:

Ս. թ. մարտի 20-ից հետո շահած վիճակախաղի տոմսերը վճարման չեն ընդունվելու:

ՀՀ խնայբանկի վարչություն

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՑ ՏՈՒԺԱԾ ԱՆՁԱՆՑ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության նոր հիմնադրված պլաստիկ եւ վերականգնողական վիրաբուժության կենտրոնում

ՀԲԸՄ-ի Պլաստիկ եւ վերականգնողական վիրաբուժության կենտրոնը (ՊՎՎԿ), որը գտնվում է Միքայելյանի անվան վիրաբուժության ինստիտուտում, հայտարարում է երկրաշարժից տուժած հիվանդների բժշկական քննություն հետեւյալ վնասվածքներով. **բաց վերքեր** (սպիներ եւ խեղումներ), **կոտրվածքներ, սեղմված վնասվածքներ** (crush injuries), **անդամահատումներ, այրվածքներ, երեսի մաշկի** կամ **ոսկորների խեղումներ** եւ **երեսի, ձեռքի, ոտքի ներվային վնասվածքներ**:

ՊՎՎԿ-ն կահավորված է ամերիկյան նորագույն սարքավորումներով, սպասարկում են ԱՄՆ-ում մասնագիտացած բժիշկներն ու բուժքույրերը: Այն գործում է ըստ ամերիկյան կառավարության հետ համաձայնեցված օրինաչափությունների:

Ըստ ՊՎՎԿ-ի վիրաբույժներ Գագիկ Ստամբոլցյանի ու Գարեգին Բաբլոյանի քննության արդյունքների, երկրաշարժից տուժած հիվանդները կենթարկվեն վիրաբուժական օգնության: Խնդրում ենք այցելել կամ զանգահարել ժամադրության համար հետեւյալ հասցեով.

Երեւան, Հասրաթյան փող. 9, Միքայելյանի անվան վիրաբուժության ինստիտուտ,
ՀԲԸՄ-ի պլաստիկ եւ վերականգնողական վիրաբուժության կենտրոն: Հեռ. 28.30.12:

EXAMINATIONS FOR EARTHQUAKE PATIENTS AT NEWLY ESTABLISHED

AGBU PLASTIC AND RECONSTRUCTIVE SURGERY CENTER

The AGBU Plastic and Reconstructive Surgery Center (PRSC), located at the Mikayelian Institute in Yerevan, announces that it is now open for the examination of earthquake patients with the following types of injuries: **open wounds, scars and deformities, fractures** (broken bones), **crush injuries, amputations, burns, facial deformities of skin or bones, neurologic deformities of the face, hands, legs.**

The PRSC, furnished with new American medical equipment and staffed by U.S. hospital trained doctors and nurses, operates under standards established in cooperation with the U.S. Government.

Earthquake patients will be considered for surgery at the PRSC based on results of examinations by PRSC physicians, Dr. Gagik Stamboltsian and Dr. Garegin Babloyan.

Please visit or call to make an appointment:

AGBU Plastic and Reconstructive Surgery Center
Mikayelian Surgical Institute
9 Hasratian St.Yerevan
Telephone: 28-30-12.

digitised by A.R.A.R.@

Անկրկնելի Բեյրութը

Համայն հայության գործերը որքա՜ն տարբեր կլինեին, եթե Լիբանանում 1975 թ. չպայթեր քաղաքացիական պատերազմը, որը 16 տարի շարունակ հրի ու սրի մատնեց այդ հրաշալի երկիրը, կործանեց նրա շենքերն ու քաղաքները, փախստական, որբ ու որբեւայրի թողեց շատ-շատերին։ Բեյրութում, որտեղ զարմանալի ներդաշնակությամբ իրար էին հանդիպում, իրար ամբողջացնում Արեւելքն ու Արեւմուտքը, իսլամն ու քրիստոնեությունը, եվրոպական գործնականությունն ու արաբական մեղկությունը, պաշտոնապես վավերացված 17 համայնք-դավանանքների կողքին խաղաղ ու հանգիստ ապրում էր նաեւ հայ համայնքը։ Մեծ եղեռնից մազապուրծ խլյակները լիբանանյան ծովափին հետզհետե տուն-տեղ էին դրել, բարձրացրել իրենց դպրոցներն ու եկեղեցիները, ակումբներն ու մշակութային կենտրոնները եւ հետզհետե դարձել սփյուռքի «մայրաքաղաքի» քաղաքացիները, որոնք ապրում էին ոչ միայն իրենց, այլեւ համայն հայության հոգսերով ու երազներով, մայր հայրենիքի առօրյայով ու ապագայով։ Այնտեղ էին հաստատվել մեր երեք կուսակցությունների կենտրոնական մարմինները, այնտեղ էին հրատարակվում շուրջ 30 անուն թերթ, շաբաթաթերթ եւ ամսագիր, այնտեղից էր սկսվում ազգային յուրաքանչյուր շարժում։ Լիբանանահայությունը առաջնորդում էր Սփյուռքը։

Եկավ սարսափելի 1975 թ. եւ լիբանանահայությունը երկրի մյուս համայնքների հետ ընկրկեց մի պահ, սակայն անօրինակ մի հասունությամբ որոշեց կողմ չբռնել եղբայրասպան պատերազմում, գիտակցելով, որ Լիբանանում եւ լիբանանցիների ծոցով մղվող պատերազմը չէր վերաբերում... Լիբանանին, այլ արտաքին ուժերի պատերազմն էր իր խուլ հողում։ Զարմանալ այդ հանգամանքին, սակայն, լիբանանահայությունը նույնպես տվեց զոհեր, արյան իր տուրքը, իր հարստությունները, երբեմն նաեւ իր տունն ու տեղը։ Ավելին՝ շուրջ 270 հազար հաշվող գաղութը, հատկապես նրա մտավորականությունը, միջին խավն ու ձեռնարկատիրական նորացյալ, հեռացան Մ. Նահանգներ, Ֆրանսիա, Կանադա, ազգային կյանքը վերաշխուժացնելով այլուր, առանց երբեք հաշտվելու անհավանականի մեջ՝ վերստեղծել մի նոր Բեյրութ։ Մնացողները, հավատացած մեր երեք կուսակցությունների առաջնորդության տակ, դիմացան ու տոկացին 16 տարիների անվերջ փորձություններին, մինչեւ 1990 թ. հոկտեմբերը, Թաիֆի համաձայնությունը։

Այժմ խաղաղություն է Լիբանանում, թեեւ դեռեւս խաղաղություն չի հաստատվել արաբ-իսրայելական ճակատների վրա։ Սառնկանց թվում է, որ պատերազմի էջը փակված է արդեն, վերջնականապես։ Հիմա՝ խանգված, զարգացման 16 տարիներ կորցրած երկիրը տնտեսական պատերազմ է մղում՝ ետ բերելու կորցրածը, վերականգնելու երկիրը, նրա վարկն ու կշիռը։ Զմառող կենսունակության նոր ապացույցներ է տալիս նաեւ մեր ազգային կյանքը Բեյրութում, հենց հետե լսելի դարձնում իր հայաթույր կյանքի հեւքը։ Կփարողվի՞ նրան վերականգնել նախկինը, հազիվ թե, գուցե պետք էլ չէ։ Բայց անկասկած կստեղծվի նորը, նոր ժամանակների, նոր պայմանների, նոր պետականություն ստեղծող Հայաստանի ձայնին, ճախառող Արցախի հեւքին ականջալուր նոր Բեյրութը, հայկակա՛ն Բեյրութը։

ԻՆՉՊԷՍ ՓՐԿԵԼ ԲՈՒՐՋ ՀԱՄՈՒԴԻ ՇՈՒԿԱՆ

Հայերը Լիբանանում ճնշող մեծամասնությամբ բնակվում են մայրաքաղաք Բեյրութում, ավելի ճշգրիտ՝ Բեյրութ գետի ձախ եւ հատկապես աջ ափերին։ Ձախափնյակում՝ կամրջից դեպի մայրաքաղաքի կենտրոն՝ Հաջըն, Խալիլ Բեդեւի եւ Մար Միխայիլ թաղամասերում, իսկ աջափնյակը, որն առաջին վարչական միավոր-քաղաք է համարվում իր հայ քաղաքապետով, կազմում է մի յուրատեսակ «Հայաստան» իր Մարաշ, Սիս, Ադանա, Թոմարզա եւ այլ թաղամասերով, եկեղեցիներով, դպրոցներով, արհեստանոցներով եւ հսկայական շուկայով, որը հատկապես 1975 թ. քաղաքացիական պատերազմից հետո բարգավաճել է Բեյրութի տարբեր շրջաններից եկած հայ առեւտրականներով եւ ձեռնարկություններով։ Գուցե ամենահարուստ շուկան ամբողջ Լիբանանում։ Սակայն վտանգված է այդ շուկան, վտանգված են այնտեղ ներդրված միլիոնավոր դոլլարները։ Ինչպե՞ս պետք է փրկել դրանք։ Ահա այս մասին է գրում լիբանանահայ հայտնի ձեռնարկատեր, բարերար, Հայաստանում հայտնի «Դեմիրճյանական» խնձորի այգիների եւ հոլանդական տոհմային կովերի սերմնաբուծական կենտրոնի նվիրատու Կարապետ Պապահեքյանը։

Այս նկարը 1920-ական թուականներու Բուրջ Համուդի ճահճոտ, գրեթէ անմարդաբնակ շրջանը կը ներկայացնէ. պարտէզներ, եղեգնուտներ, մի քանի տնակներ եւ Նահր գետին վրայ նետուած խախուտ կամուրջ մը։ Ահա ընդամէնը։ Այդ նկարը ինքնին այնքան խօսուն է, որ աւելորդ է ուրիշ որեւէ վկայութիւն տալը։

Բուրջ Համուդը լիբանանահայութեան կեդրոնը դարձաւ աստիճանաբար, սկսելով 1930-ական թուականներէն, երբ Քարանթինայի ու Մար Միխայէլի ծովեզերեայ շրջանները գտնուող հիւղաւանները կրակ առին եւ եղեռնէն ճողոպրած հայութիւնը կամայ թէ ակամայ լքեց իր հիւղակները ու հաստատուեցաւ Բուրջ Համուդ, ուր կեանք գրեթէ գոյութիւն չունէր։

Բուրջ Համուդը մաս կը կազմէր Լեռնալիբանանին։ Հետեւաբար, երբ հոն աշխատող առեւտրական կամ արհեստաւորը իր ապրանքը ուզէր փոխադրել քաղաք, ստիպուած էր Պէյրութի քաղաքապետութեան մուտքի տուրք վճարել։ Քաղաքապետարանին համապատասխան գրասենեակը, որ կը գտնուէր Նահր գետի ձախ ափին, Սահակեան վարժարանի դաշտին ճիշդ առջեւը, տուրք կը գանձէր Լեռնալիբանանէն դէպի քաղաք մտնող ապրանքներուն համար։ Այդ էր պատճառը, որ այդ գրասենեակի վայրը «Տոխանըլիքէ» կ'անուանուէր հետագայ տարիներուն ալ, երբ արդէն այդ գրասենեակը գոյութիւն չունէր։

Քաղաքէն եկող հանրակառքի գիծը այդ թուականներուն կը հասնէր մինչեւ Նահրի կամուրջը, եւ բուրջ-համուդցին եթէ ուզէր քաղաք իջնել, ստիպուած էր ոտքով կտրել կամուրջը եւ Սահակեան դաշտին ճիշդ առջեւէն առնել հանրակառքը քաղաք հասնելու համար։

Այդ պայմաններուն տակ, մինչ հայը կը կառուցէր իր տունը, խանութը կամ գործատեղին, կը ծաղկեցնէր շրջանը, շատեր քմծիծաղով կը հետեւէին պարտէզներէն ու ճահիճներէն բնակավայրի վերածուող Բուրջ Համուդի զարգացման։ Նոյնիսկ հայերէն անոնք, որոնք կրցեր էին մայրաքաղաքի զանազան շրջաններ տեղաւորուիլ, ինքզինքնին աւելի բախտաւոր կը նկատէին, եւ սակ մը վերէն նայելով իր աղքատ հայրենակիցին, որ Բուրջ Համուդի մէջ հիմք կը դնէր իր խանութին կամ գործին։

Բէյրութ գետը, որ Բուրջ Համուդի շրջանը կը բաժնէր քաղաքի շրջանէն, ունէր քարէ կամուրջ մը կամարակապ սիւներով, որոնք ձմեռը եւ գարնանը արգելք կը դառնային գետին բերած ճիւղերուն, աղտեղութիւններուն ու տիղմին դէպի ծով յառաջանալուն, պատճառ դառնալով ջուրերուն յորդումին եւ Բուրջ Համուդի ողողման։ Ողողումները մեծ աւերներ եւ յաճախ ալ մահեր կը պատճառէին տեղի բնակչութեան։

Նախկին կամուրջը քանդուեցաւ 1940-ական թուականներուն, իսկ նորը աւելի լայն ու բարձր շինելով, իշխանութիւնները յոյս ունէին առաջքն առնել ողողումներուն։ Սակայն դարձեալ եղան տարիներ, երբ հակառակ աւելի լայն ու մեծ կամուրջին առկայութեան, ողողումներ, քանդումներ ու նոյնիսկ մահեր պատահեցան։ Ստիպուած, 1970-ական թուականներուն իշխանութիւնները գետը ամփոփեցին երկու բարձր պարիսպներու միջեւ եւ բետոնապատեցին հունը, որպէսզի հեղեղները չնեղեն շրջանին բնակչութիւնը։ Նորակառոյց կամուրջը այն առաւելութիւնը ունի, որ կարելի դարձաւ հանրակառքի գիծը հասցնել մինչեւ Դորայի բլրակը, իսկ այդ հանգամանքը պատճառ դարձաւ Բուրջ Համուդի բարգաւաճման։ Ժողովուրդը աւելի հեշտ եւ հանգիստ սկսաւ զարկ տալ իր շինարար աշխատանքին եւ աւելի հոծ զանգուածներով տեղաւորուիլ շրջանին մէջ։

60-ական թուականներու կէսերուն էր որ շինուեցաւ նաեւ Օթոսթրատի կամուրջը, ծովեզերեայ մայրուղին երկարելով մինչեւ Ջիւնի, ինչ որ աւելի մեծ թափ տուաւ շրջանի զարգացման եւ ուռճացման։ Բուրջ Համուդը այլեւս կապուած էր ոչ միայն քաղաքին, այլեւ նաւահանգստին եւ հիւսիսային ծովեզերեայ բոլոր բնակավայրերուն եւ քաղաքներուն։

Այսուհանդերձ, զանազան վերիվայրումներ դանդաղեցուցին Բուրջ Համուդի զարգացման թափը տարբեր տարիներու։ Նախ՝ 2-րդ աշխարհամարտը եւ այնուհետեւ ներգաղթը դէպի մայր հայրենիք։ Սակայն հայը իր նախաձեռնութեան ոգիով եւ աշխատասիրութեամբ շարունակեց ամրանալ շրջանին մէջ եւ յառաջ տանիլ իր շինարար գործունէութիւնը։

Եկան 1975-ին սկսած արիւնալի տարիները։ Սակայն հայը մերժեց մաս կազմել եղբայրասպան կռիւներուն եւ իր դրական չէզոքութեամբ պահպանեց Բուրջ Համուդը, զայն դարձնելով օվասիս եւ բաբախուն սիրտը ամբողջ Արեւելեան շրջաններուն։ Մարդիկ պատերազմի այդ ծանր տարիներուն հոն կուգային մատակարարման համար։ Բնականաբար, այդ ձեւով, Բուրջ Համուդի շուկան աւելի զարգացաւ, քանի որ հոն ապրանքներն իրենց տրամաբանական գիներով, որակով եւ սպասարկման մակարդակով գոհացում կուտային բոլորին։ Անշուշտ, անպակաս եղան նաեւ նախանձոտներն ու անտեղի վերագրումներ ընողները, բայց Բուրջ Համուդը շարունակեց իր օրինաչափ զարգացումը, հետզհետէ մեծ կշիռ ստանալով ամբողջ երկրի առեւտրական կեանքին մէջ։ Շուկան սկսաւ մրցիլ բոլորին հետ անխտիր։ Ամենապերճ ապրանքն անգամ գտնելի էր Բուրջ Համուդի մէջ, յաճախ կէս գինով։

Սակայն այսօր Բուրջ Համուդը կը գտնուի՝ ամենալուրջ դժուարութեան առջեւ։ Եթէ արագ չշարժինք ու չկարողանանք փրկել շրջանը իր ներկայ եւ մօտիկ ապագայի աւելի հեղձուցիչ վիճակէն, ապա այս շուկան պիտի փոխադրուի այլուր, այսինքն հոն՝ ուր յաճախորդը պիտի կարենայ գտնել փարկինգի լայն տարածք։ Բուրջ Համուդի շուկայի մէջ կիրարկուող գիները չեն, որ պիտի վանեն յաճախորդը, այլ փարկինգի, կանգառի չգոյութիւնը։

Ներկայիս աշխոյժ խօսակցութիւնը կը տարուի Պէյրութի կեդրոնական շուկան վերաշինելու մասին։ Այդ պարագային ի՞նչ պիտի ըլլայ Բուրջ Համուդի ապագան, ո՞վ այլեւս պիտի մտածէ անոր շուկային առեւտուր ընելու մասին, ի՞նչ պիտի ըլլան մեր գիները, յաճախորդը պիտի նախընտրէ երթալ հոն ուր պիտի կարենայ հանգստօրէն իր առեւտուրը ընել։ Եթէ շուտով փարկինգի հարցը չլուծուի, ապա շուկան անխուսափելիօրէն պիտի փոխադրուի այլուր, մեր հաստատութիւնները պիտի մնան անգործ, պիտի արժէքազրկուին։ Ժամանակն է որ այս [illegible] գիտակցին մեր հայկական մեծ եւ փոքր հաստատութիւններ, ժամանակին իրենց բաժին ինկող գումարներով, որպէսզի Բուրջ Համուդը շարունակէ մնալ այն, որուն համար ստեղծուած է։

Աստնին Բուրջ Համուդի քաղաքապետութիւնը նախաձեռնեց եւ ստեղծեց օրինակելի մարզադաշտ մը, որ այսօր գրեթէ միակն է, որ բարւոքութիւն կուտայ Լիբանանի ֆութպոլին։ Նախաձեռնութեան եւ նախանձախնդրութեան նոյն ոգիով պէտք է լուծենք նաեւ փարկինգի հարցը, որ կը կարօտի լուրջ աշխատանքի, նախագծման եւ արագութեան։ Կարելիութիւններէն մէկը թերեւս ըլլայ օգտագործումը գետին վրայի տարածքին։ Ջուրերուն վրայ ստեղծելով բետոնակուռ ծածկեր, կրնանք զանոնք փարկինգի վերածել։ Գետին վրայ կ'ունենանք մեր փարկինգը ու կը փրկենք Բուրջ Համուդը հեղձամահութենէ։

Ինչպէս օրինակը տուած ենք մարզադաշտով, ժամանակն է որ փարկինգի ծրագիրներով ալ դարձեալ օրինակելի դառնանք, ցոյց տալով, որ հայը գիտէ նաեւ լուծել այնպիսի խնդիրներ, որոնք պարտքն ու գործն էին իշխանութիւններուն։ Թող մարդիկ չըսեն, գրեթէ ամբաստանելու պէս, թէ հայը միայն պահող է, եսակեդրոն եւ ինքնամփոփ։ Ցոյց տանք, թէ հայը գիտէ քաղաքացիական հասունութիւն ունի, հանրօգուտ, լայնածաւալ գործերու ձեռնարկել եւ օգտակար դառնալ Լիբանանեան հայրենիքին։

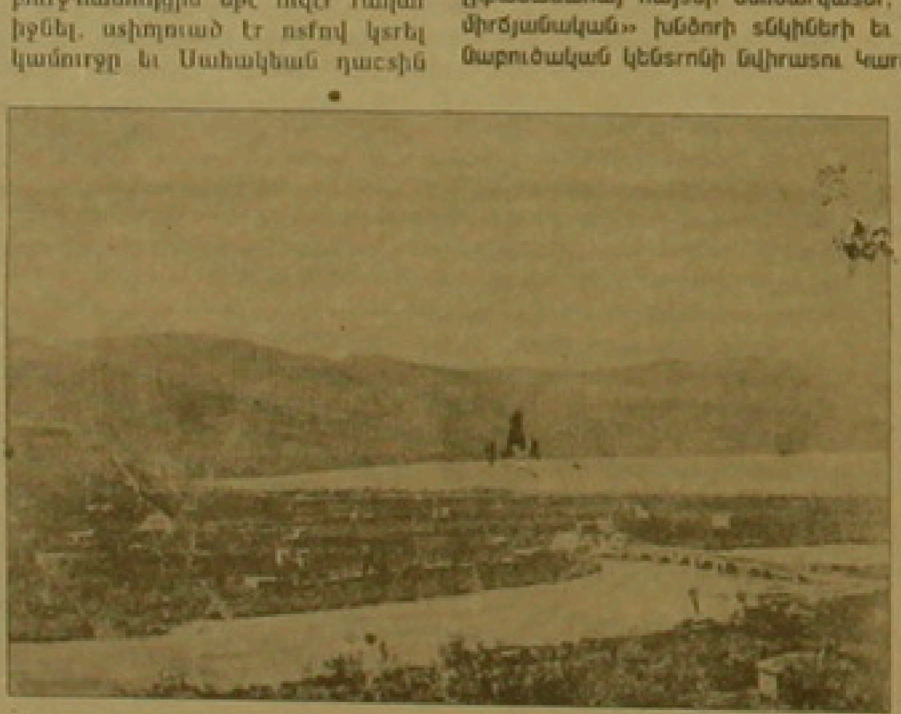

ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԱՊԱՀԵՔԵԱՆ

Կարճ

Անձնասպանները Պոնտուազում եւ Հելսինկիում

Կանանց անձնասպանության փորձերի գծով Եվրոպայում ռեկորդակիր է Ֆրանսիայի Պոնտուազ քաղաքը, որտեղ 15-ից բարձր տարիք ունեցող 100 հազար բնակչին ընկնում է 595 փորձ։ Նույն բնագավառում տղամարդկանց գծով ռեկորդակիր է Ֆինլանդիայի մայրաքաղաք՝ Հելսինկին (100 հազար բնակչի հաշվով 414 փորձ)։

Անձնասպանության փորձեր ամենից քիչ են արվում Իսպանիայի Գիպուսկոայի նահանգում (բասկերի երկրում)։

Այս տվյալներն են բերվում առողջապահության համաեվրոպական կազմակերպության զեկուցագրում։ Կազմակերպությունը համակարգում է համաեվրոպական այն հետազոտությունը, որի անցկացման նպատակն է պարզել ինքնասպանության դիմելիս կարեւոր դեր կատարող գործոնները։

Էլեկտրամագնիսական դաշտը վտանգավոր է

Նորվեգիայի քաղցկեղային կենտրոնի աշխատակից, դոկտոր Թուրե Թյունեսը տարբեր զբաղմունքային խմբերի հետազոտությունից հետո հանգել է այն հետեւության, որ էլեկտրիկների, ռադիոինժեներների եւ առհասարակ էլեկտրասարքերի հետ առնչվող մարդկանց շրջանում արյան քաղցկեղով հիվանդանալու վտանգը 40 տոկոսով ավելի է, քան մյուս մասնագետների շրջանում։

Նույնիսկ էլեկտրական ածելի օգտագործող տղամարդկանց մեջ արյան քաղցկեղով հիվանդանալու վտանգը կրկնակի մեծ է, քան չօգտագործողների մեջ, գտնում է Թյունեսը։ Վտանգավոր են նաեւ երկարատեւ զրույցները ռադիոհեռախոսով, նախազգուշացնում է հետազոտողը։

Հայց է հարուցվել իտալական «Ունիտա» թերթի դեմ

Ռուսաստանի Գերագույն խորհուրդը հինգշաբթի օրը որոշում է ընդունել քաղաքացիական հայց հարուցել իտալական «Ունիտա» թերթի դեմ։ Մի քանի շաբաթ առաջ թերթում հրապարակվել էր Դաշնակցային Ռուսաստանի լրատվական կենտրոնի ղեկավար Միխայիլ Պոլտորանինի հարցազրույցը, որտեղ ինֆորմացիա կար ԳԽ նախագահ Ռ. Խասբուլատովի հասցեին։

Ինչպես խորհրդարանի նիստում հայտնեց Ռուսաստանի գլխավոր դատախազ Վալենտին Ստեպանկովը, 1992 թ. դեկտեմբերին պետական հեղաշրջման նախապատրաստման եւ դրան Ռուսաստանի խորհրդարանի ղեկավարի մասնակցության վերաբերյալ հարցազրույցում շարադրված փաստերը ստուգման ընթացքում չեն հաստատվել։ Խորհրդարանի որոշմամբ, նախագահությունը պետք է ԳԽ ներկայացուցիչ նշանակի դատավարությանը մասնակցելու համար։

digitised by A.R.A.R.@

ՆԱԽԱԳԾԵՐ ԲԵՅՐՈՒԹԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Վիգեն Չըքրյանը սփյուռքահայ երիտասարդ լրագրող է: Աշխատակցում է շվեյցարական եւ ֆրանսիական թերթերի, որպես ազատ լրագրող: Գրում է անգլերեն: Աշխատակցում է հատկապես Ժնեւում հրատարակվող «Նոյե Ցյուրիխեր Ցայտունգ» թերթին: Ծնվել է Բեյրութում, 1967 թ., ուսումը ստացել ՀԲԸ Միության Հովակիմյան-Մանուկյան դպրոցում, այնուհետեւ Բեյրութի ամերիկյան համալսարանում: Մասնավորապես գրում է Լիբանանի, արաբ-իսրայելյան կնճռի, պաղեստինյան շարժումների, իսկ մի քանի տարի է՝ նաեւ Հայաստանի ու Լեռնային Ղարաբաղի մասին: Այս օրերին գտնվում է Երեւանում եւ նյութեր է հավաքում շրջանի կացության մասին:

Այժմը հույսերի ամիս է Բեյրութի համար, ամիս, երբ նախատեսվում է սկսել Բեյրութի հին թաղամասերի վերականգնումը, շտապով իսկ վերակենդանացնելով Լիբանանի տնտեսությունը: Մինչպատերազմյան Բեյրութի բարգավաճման չափանիշ հանդիսացող այդ թաղամասերը հայտնի էին որպես ֆինանսական կենտրոններ, իրենց հին մզկիթներով, թատրոններով եւ գիշերային ակումբներով: Ովքեր ծանոթ էին մինչպատերազմյան Բեյրութին, իհարկե, կհիշեն նավահանգստային շրջանը, որին հաջորդում էին հայտնի հյուրանոցները, ինչպիսիք են «Սեն Ժորժ»-ը եւ «Ֆենիսիա»-ն, փոքր մզկիթներ, որոնք տանում են «Փլաս դը կանոն» քաղաքի գլխավոր հրապարակը: Պատերազմի առաջին շրջանում 1975-76 թթ., հին թաղամասերը կողոպտվել եւ ավերվել էին, դառնալով Բեյրութի անջատման սահմանը: Մինչպատերազմյան լիբանանյան բուրժուազիան կամ լքել էր երկիրը, կամ երկար տարիներ շարունակում էր սպասել պատերազմի ավարտին եւ խաղաղության հաստատմանը, իրենց խանութները եւ հաստատությունները վերադարձնելու համար:

Երկու անգամ, 1977 եւ 1983 թթ. պետության կողմից վերականգնման փորձեր են կատարվել: Վերսկսված պատերազմական գործողությունները ի դերեւ հանին այդ աշխատանքները: 1990 թ. վերջին Բեյրութը մի անգամ եւս վերամիավորվեց, սակայն կառավարությունը չէր շտապում վերականգնել, այս անգամ ֆինանսական միջոցների սղության պատճառով: Երկու տարով վերականգնումն այդ շրջանում արգելվեց: Կառավարությունը կենտրոնական Բեյրութի շինարարության նախագծման ֆինանսավորման բացառիկ իրավունքները տվեց «Ալ Շարիքա», «Ալ Լհարի» կամ «Ռիլ սոլիդ» կազմակերպությանը: Աշխատանքների ղեկավար պետք է հանդիսանար Լիբանան-Սաուդյան Արաբիայի գործարար Ռաֆիկ Հարիրին:

Հարիրի, գործարար եւ քաղաքագետ

Սայդա-սուննի-մուսուլման գործարար Հարիրին իր աշխատանքային գործունեությունը հաջողությամբ սկսել է Սաուդյան Արաբիայում եւ մոտ կապեր ունի Սաուդիայի թագավորական ընտանիքի հետ: Նա առաջին անգամ քաղաքական ասպարեզում հայտնվեց 1982 թվականին Իսրայելի ներխուժումից հետո, «Օժե Լիբան»-ի հետ, մի կազմակերպություն, որը նպաստեց Ամին Ժմայելի վերականգնման փորձերին: Հետագայում նա հիմնադրեց «Հարիրի Ֆաունդեյշն»-ը, որն առատաձեռն կրթաթոշակներ էր բաժանում ուսանողներին ե՛ւ հայրենիքում, ե՛ւ երկրից դուրս: Երբ Արեւմտյան Բեյրութում քաոս էր տիրում (1985-87 թթ), նա միակ գործարարն էր, որ գնում էր շինություններ, որոնք լքվել էին քրիստոնյա լիբանանցիների կողմից եւ դպրոցներ, հիմնադրված արեւմտյան միսիոներների կողմից: Նա այժմ էլ հանդիսանում է անշարժ գույքի խոշոր գնորդ, այն աստիճան, որ ժողովուրդն ասում է. «Նա երկրի կեսը գնել է եւ բանակցություններ է վարում մյուս կեսը գնելու համար»: Երկրի նախագահ Էլիաս Հրաուին այժմ ապրում է Հարիրիի սեփականացված շենքում, մինչեւ որ գեներալ Աունի մարտերի ժամանակ Բաաբդայի նախագահական պալատը կվերականգնվի Հարիրիի կողմից, իր իսկ միջոցներով: Նրա հեղինակությունը չի սահմանափակվում սուննի մահմեդականների համայնքով, այլ տարածվում է նաեւ այլ աղանդների մոտ, ներառնելով քրիստոնյաներին: Պատճառն այն է, որ Հարիրին ի տարբերություն մյուս քաղաքագետների.. չի ներքաշվել պատերազմի մեջ, այլ այդ ժամանակ բացառապես զբաղվել է բարեգործությամբ: Բացի դրանից, իր անձնական կարողությունը թույլ չի տա, որ նա զբաղվի կաշառակերությամբ, որը շատ սովորական երեւույթ է լիբանանյան պաշտոնյաների մոտ: Լիբանանյան «Սիթիզն կան» Հարիրիի տնտեսական ուժն անժխտելի է, հազարավոր երիտասարդներ պարտական են նրան իրենց բարձրագույն կրթությամբ: Նա ունի տասնյակ դպրոցներ, հիվանդանոց, հեռուստատեսության կայան, չհաշված անհաշվելի տարածությունները եւ շինությունները: Չնմանվելով այլ քաղաքական գործիչների, որոնք իրենց ամեն մի քայլը խորհրդակցում էին Դամասկոսի հետ, Հարիրիի ուժը գալիս է իր անձնական կարողությունից եւ նոր ստեղծված քաղաքական իրադրությունից:

Մասնավոր ներդնողները հրաժարվել են

Լիբանանյան հասարակական կարծիքը, որը երկար տարիների պատերազմի եւ տնտեսական փորձությունների հետո անտարբեր է դարձել, սպասում է արտասահմանյան ներդրումների, որպեսզի վերականգնի երկիրը, այդ անտարբերությունը պատճառաբանելով նրանով, որ արտասահմանն է ֆինանսավորել պատերազմը: Հոկտեմբերի վերջին Հարիրիի վարչապետ նշանակվելը նմանեցվում էր «փրկիչի» գալու հետ: Շաբաթների ընթացքում դոլարը 2200 լիբանանյան լիրայից ընկավ մինչեւ 1850: Տնտեսական հաջողությունները նկատի առնելով, անհատները ու հիմնարկները սկսեցին իրենց դոլարները փոխել լիրաներով: Այս ալիքի շնորհիվ 1,2 միլիարդ դոլար փոխվեց լիրայի. գլխավոր գնորդը կենտրոնական բանկն էր: Իր անձնական բանկի աղբյուրից ելնելով, այն կարող է իր արտասահմանյան տարադրամի ռեզերվները ավելացնել մինչեւ 1,5 միլիարդ դոլար: Ժողովուրդը հույս ունի, որ Հարիրին կարող է արտասահմանյան ներդրումներն ավելացնել արտաքին մեծ կապերի շնորհիվ: Սրանից բացի, մասնավոր ներդնողների պակաս էլ չի զգացվում: Դեկտեմբերին Սաուդյան Արաբիա կատարած շրջագայության ժամանակ Հարիրին կարողացավ տարբեր կազմակերպություններից ձեռք բերել 550 միլիոն դոլար: Կան նաեւ Լիբանանի քաղաքացիներ, որոնք արտասահմանյան բանկերում ունեն 9 միլիարդ դոլար: Սակայն, ինչպես բացատրեց մի գործարար, ոչ մի խոշոր ներդրում չի կատարվի, մինչեւ հիմնական ծառայությունները հունի մեջ չմտնեն. էլեկտրականությունն օրական 12 ժամ է, հեռախոսային գծերն այնքան վատ են աշխատում, որ մեկ ժամ է տեւում քաղաքում մեկ տեղից մյուսին կապվելու համար: Հասարակական տրանսպորտ գոյություն չունի, գործում է միայն մասնավորը, արդյունքում աշխատանքային ժամերին առաջանում են ճանապարհային խցանումներ: Արտասահմանյան կազմակերպությունները չեն կարող գործել այսպիսի պայմաններում: Անցյալ տարվա վերջին այս հարցերին ինչ-որ լուծում տալու համար կատարվեց հասարակական կազմակերպությունների, մասնավորապես հեռախոսակայանների, էլեկտրակայանների սեփականաշնորհում: Իրական չլինելու պատճառով այն հաջողությամբ չպսակվեց: Մասնավոր ներդնողները չեն համարձակվի ֆինանսավորել այդ անշահութաբեր ճյուղերը, օրինակ՝ ժողովրդի 50-70 տոկոսը շատախոսում է եւ չի վճարում ոչ հեռախոսների, ոչ էլեկտրականության համար: Պետությունը ունի 2 ուղի՝ սկսել վերականգնման աշխատանքները իր 1,5 միլիարդանոց փոքր բյուջեով, վստահելով քաղաքական հեղաշրջման դեպքում անհրաժեշտ դոլարների քանակը երկրում: Մյուս ճանապարհը՝ փոխառություններ վերցնել արտասահմանյան երկրներից: Ահա թե ինչ էր փորձում Հարիրին անել իր վերջին դեկտեմբերյան այցի ժամանակ Ֆրանսիայում՝ խնդրել ֆրանսիական պետությունից ֆինանսական ներդրումների գրավականներ: Դրա համար պետությունը պետք է կրճատի բյուջեի դեֆիցիտը, որը 1991 թ. հասնում էր մեկ միլիարդ դոլարի, անընդհատ 3 միլիարդ դոլարի արտաքին պարտք երկրի համար: Ծախսերի մի մասը բացատրվում է բանակի մեծացմամբ, սակայն մեծ մասը կլանվում է պետական կառույցներում կաշառակերության եւ սովորական դարձած դիվանագիտական այցերի եւ «քաղաքական-տուրիստական» շրջագայությունների վրա: Ասում են, թե Հարիրին իր նախարարներին խորհուրդ է տվել դրամ վերցնելուց առաջ պետք է մտածել գրպանի ծակերը կարկատելու մասին:

Դիմադրություն նախագծին

«Ռիլ սոլիդ» կազմակերպությունը բաղկացած է երկրում ապրող տարբեր համայնքների խմբերից եւ սաուդյան ներդնողներից: Անհատը չի կարող ունենալ կազմակերպության 10 տոկոսից ավել կապիտալ եւ իհարկե Հարիրին կնվիրաբերի իր 10 տոկոսը, ինչպես ինքն է ասում «ոգեւորելու մյուս ներդնողներին»: Փաստ է մնում, որ խմբի լուծումն անհրաժեշտ է Հարիրիին:

Հին սեփականատերերը դիմադրում են այս նախագծերին: Նրանք կազմակերպությունից ստանում են իրենց «մասը» իրենց սեփականության դիմաց, բայց այս «մասերի» արժեքը կապված է վերջնական վերականգնման ծախսերի հետ: Ինչպես ինձ ասաց մի խանութպան, մենք վախենում ենք, որ այս «մասերը» սեփականություն չեն հանդիսանում: Մենք կնախընտրեինք ոչ կենտրոնացված վերականգնում, որտեղ ամեն մեկը կվերականգնի իր շինությունը կամ էլ կվաճառի: Պատերազմի ընթացքում տնտեսապես շերտավորված սեփականատերերը դեմ են նոր շինություններին, ներկայիս նախագծին: Ինչպես ասում է ճարտարապետ Սուա Հաղարը, «նոր նախագիծը նախատեսում է «Մանհեթն» Բեյրութի կենտրոնում, քանդման ենթարկելով հին շինությունները, որոնք դիմակայել էին պատերազմին»: Նա նաեւ քննադատում է կենտրոնական Բեյրութի շինարարությունը մի նախագծով իրականացնելը: Ի՞նչ կկատարվի, երբ այն վերածվի ճարտարապետական անհաջողության:

Վերականգնման մյուս շրջանը հարավային Բեյրութի արվարձաններն են: Օդանավակայանին մոտ լինելու եւ Բեյրութ-Սայդա մայրուղով հասնելու հանգամանքներն են պայմանավորում այս աշխատանքների կարեւորությունը:

Մինչեւ պատերազմը բնակեցված չլինելով, միայն 1970 թ. հարավից եկած շիա փախստականները սկսել են այնտեղ կառուցել մեկ կամ երկու հարկանի շինություններ եւ հետագայում բարձրահարկեր: Այսօր այդ շրջանում կա 500-700 հազար բնակչություն: Այստեղ իշխում են ազգային խմբավորումներ, ինչպիսիք են Պաղեստինի ազատագրման կազմակերպությունը, լիբանանյան 1970-ականների ձախերի միությունը, 80-ականների «Ամալը» եւ այժմ «Հըզբոլլահ»-ի ուժեղ հենակետը:

Ի տարբերություն կենտրոնական Բեյրութի, ոչ մի նախագիծ չի հրապարակվի կապված հարավային արվարձանների վերականգնման հետ: Այնտեղի բնակչությունը վախենում է, որ իրենք դուրս կնետվեն իրենց տներից: «Հըզբոլլահ»-ը նույնպես վախենում է իր ազդեցության կորստից, երբ արվարձանների բնակչությունը ցրվի: Շրջանում պետական հիվանդանոցի նախագիծը, որի պատճառով պետք է քանդվեին մի շարք անօրինական շինություններ, հանդիպեց «Հըզբոլլահ»-ի դիմադրությանը եւ միայն Սիրիայի միջամտությունից հետո իրավիճակը խաղաղվեց: Հետագայում, երբ «Հըզբոլլահ»-ի պատվիրակությունը հանդիպեց վարչապետի հետ, եկավ համաձայնության, որ ոչ մի բնակարան չի քանդվի, մինչեւ նրանց համարժեքը չկառուցվի: Հիվանդանոցի կառուցման մասին համաձայնության գալուց երկու շաբաթ հետո լիբանանյան բանակը վերադասավորեց իր ուժերը Բեյրութի հարավային արվարձաններում: Այս իրադարձությունների միջեւ կապ կա՞, թե ոչ. լիբանանցիները մինչեւ հիմա հիշում են Ամին Ժմայելի փորձը ուժով քանդել վերոհիշյալ շրջանների անօրինական տները, ինչը հանգեցրեց 1983 թ. խռովությանը:

Ապագա քաղաքի ուրվագծերը

Բարձրահարկ հիմնարկներ, առաջնակարգ խանութներ, լայն պողոտաներ պետք է կառուցվեն այնտեղ, որտեղ առաջ պատերազմի ավերակներ էին: Երբ արաբ-իսրայելական բանակցությունները հաջողությամբ պսակվեն, Բեյրութի նախագիծը կարող է իրականություն դառնալ: 1957-ից տեւող ընդմիջումից հետո քաղաքը կդառնա Նոր Միջին Արեւելքի բանկային, առեւտրական եւ տուրիստական կենտրոն: Քաղաք, որտեղ արեւելքը հանդիպում է արեւմուտքին:

Վերականգնումը կտեւի 5-7 տարի, իսկ ծախսերը միայն կենտրոնական Բեյրութի համար կկազմեն 2,4 միլիարդ դոլար: Այն կվերակառուցվի, կֆինանսավորվի եւ կղեկավարվի արտասահմանյան, գլխավորապես սաուդյան կապիտալի շնորհիվ: Համաշխարհային ֆինանսական մենաշնորհի հետ համագործակցությունը շատ քիչ ազդեցություն կունենա լիբանանյան հասարակության վրա: Մի քանի քառակուսի կիլոմետրերի վերակառուցումը կնստի միլիարդավոր դոլարներ, դառնալով մեծ շահարկումների հիմք:

Հակասությունները կենտրոնական, [illegible] եւ հարուստ Բեյրութի ու երկրի մնացած մասերի միջեւ անհետի կլինեն: Այսօր լիբանանյան գյուղացիությունն իր կարողության 10 տոկոսն է օգտագործում: Ներքին շուկան լցված է սիրիական, արեւմտյան եւ Իսրայելից անօրինական բերված ապրանքներով: Մթերքի շուկայական գները համեմատելի են եվրոպական գների հետ:

Այն երկրում, որտեղ բարձր որակավորում ունեցող աշխատողը կարող է ամսական ստանալ ընդամենը 200-300 դոլար, անհատ գործարարը կարող է շահույթ ունենալ առանց որեւէ հարկ մուծելու:

Կարո՞ղ է արդյոք կառավարությունը գտնել հարմար բնակավայրեր նրանց համար, ովքեր կզրկվեն իրենց բնակարաններից: Կամ կարո՞ղ է վերականգնումը եւ չարաշահումը ծնել նոր փախստականներ, որոնք չեն կարող վճարել հարկերը: Արդյոք սա նախագի՞ծ է, որը կբարձրացնի կենսամակարդակը երկրում, թե՞ կստեղծի հարուստների նոր դասակարգ: Սակայն Բեյրութը անցյալում եղել է ծաղկող քաղաք: Իզուր չէ, որ նրան կոչում էին «Արեւելքի Փարիզ»: Այս հարուստ քաղաքը շրջապատված է աղքատությամբ, որտեղ եկվորներն ապրում էին պաղեստինյան փախստականների հետ: Արդյոք այս միլիարդ դոլարները չե՞ն ծնի նույն հակասությունները, որոնց պատճառով տեղի ունեցավ լիբանանյան պատերազմը:

ՎԻԳԵՆ ՉԸՔՐՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Վերլուծական ակնարկ

Ո՞ՒՐ Է ՓՉՈՒՄ ԱՖՂԱՆՍՏԱՆԻ ԱՐՆԱԲՈՒՅՐ ՔԱՄԻՆ

Կենտրոնական Ասիայի ամենամեծ երկրներից մեկում՝ Աֆղանստանում, տեղի են ունենում իրադարձություններ, որոնք վաղուց արդեն դադարել են ներաֆղանական խնդիր լինելուց, կապված նախ եւ առաջ Տաջիկստանի հետ: Դեպքերի զարգացումը ցույց է տալիս, որ աֆղանական գործոնի ազդեցությունը ԱՊՀ հարավի եւ հնարավոր է նաեւ Ռուսաստանի վրա միտում ունի աճելու, որը մեծապես կպայմանավորի շրջանի ժողովուրդների քաղաքական ապագան:

Թվում է, թե Դաշնակցային Ռուսաստանի եւ միջինասիական հանրապետությունների ռազմաքաղաքին համատեղ ջանքերով հնարավոր եղավ Տաջիկստանում կանխել կրոնական արմատականների կողմից իշխանության զավթումը, իսկ դիմադրության առանձին օջախները այլեւս վտանգ չեն ներկայացնում ռուսամետ վարչակարգի համար: Սակայն, եթե հաշվի առնենք աֆղանական պատերազմի ուսանելի փորձը, առավել ընդգրկուն հայացք գցենք շրջանի քաղաքական գործոնների վրա, ապա պարզ կդառնա, որ խոսք վաղ է խոսել Տաջիկստանում եւ ընդհանրապես Միջին Ասիայում աֆղանական գործոնի կասեցման մասին: Տաջիկստանում փաստորեն տեղի է ունենում նույն ընթացքը, որը վերածեց Աֆղանստանը խորհրդային ագրեսիայի առաջին տարիներին:

Համայնավարական ժամանակների մշակույթը դաժանորեն ճնշած ռուսամետ քաղաքական ուժերը, որոնք դժվարություններով հանդերձ, այնուամենայնիվ կարճ ժամկետներում կարողացան ճնշել կրոնական արմատականների եւ դեմոկրատական ուժերի համատեղ ընդվզումը, որ երկրորդն ավելի շատ նախկին ԽՍՀՄ-ում տեղի ունեցող ժողովրդավարացման ընդհանուր ընթացքի ազդեցության ծնունդն է, քան տաջիկ հասարակության բնական պահանջմունքներից ծնված գաղափար կամ շարժում: Ուստի նրա ուժերի դեմ պայքարի առաջատար ջոկատ պետք է համարել կրոնական արմատականներին, որոնք հետագայում Տաջիկստանի պայմաններում բնական պատվաստ հող ունեին: Միաժամանակ, խորհրդային կարգերի յոթ տասնամյակները տաջիկ հասարակությունը բարձրացրել էին աշխարհիկ կյանքի այն աստիճանի վրա, որը բավ չէր սա երկիրը վերածել կրոնապետական երկրի, եթե անգամ կրոնականներն այդ ձգտեին: Հասարակությունը պետք է հասունանա, իսկ ավելի ճիշտ՝ հետադիմի մինչեւ այն կետերը, որտեղից արմատականները բարձրացվել էր դարավոր [illegible]: Իսկ ռուսամետ համբավ ձեռք բերած աշխարհիկ նոր իշխանությունների հաղթանակը դրան ոչ միայն չի խանգարում, այլեւ ընդհակառակը նպաստում է:

Այսօր բոլորի համար ակնհայտ է, որ Տաջիկստանի նոր վարչակարգն ի վիճակի չի լինելու հանգուցալուծել սոցիալ-տնտեսական խնդիրների այն բարդ հանգույցը, որը ծառացած է քաղաքացիական պատերազմի հետեւանքով վերջնականապես ավերված երկրի առջեւ: «Շուկայացման» անխուսափելի ընթացքին զուգահեռ աճող այն էլ աղքատության մեջ խարխափող զանգվածը կհասնի ծայրաստիճան բեւեռացման եւ իսլամական արմատականների փորձված եւ մաշկի թարգները համախառնության, եղբայրության եւ կրոնական հավասարության այդ բառերի մասին կարճ ժամանակի ընթացքում ձեռք կբերեն ավելի ու ավելի շատ համակիրներ: Իսկ իշխանությունն առնե զենք պահելու իր ձգտման մեջ, հասարակական դժգոհությունը խեղդելու համար նոր վարչակարգը կդիմի քաղաքական բիրտ հետապնդումների եւ ռեպրեսիաների, որոնց բիրտ մեկ բիրտալ կդառնան արմատականները: Եթե հաշվի առնենք, որ նրանք արդեն իսկ տասնամյակի լուսաշրջանք են ձեռք բերել օտար ափերի վրա իշխանության եկած վարչակարգի դեմ պայքարում, ապա պարզ կդառնա, թե առաջիկա տարիներին ինչ աստիճանի ներգործություն կվայելեն նրանք ժողովրդական լայն զանգվածների շրջանում: Եվ վերջապես, որ առավել կարեւոր է, Աֆղանստան արտագաղթած տասնյակ հազարավոր տաջիկները մեկ-երկու տարվա ընթացքում կանցնեն պրոֆեսիոնալ մոջահեդների ռազմախրախական եւ հոգեւոր պատրաստության դպրոցը, որից հետո կվերադառնան հայրենիք «սրբազան պատերազմի» ձեւով: Սա մի պարզ բանաձեւ է, որի շրջանակներում հետեւղականները կարող են համարվել ոչ միայն Տաջիկստանը, այլեւ մյուս միջինասիական հանրապետությունները, մինչեւ որ այդ ընթացքը կհասնի Ռուսաստան, որը եւ պետք է դիմավորի [illegible] նպատակը:

Բուն Աֆղանստանում քաղաքական զարգացումները ավելի են վերը նշված ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ պայմանները: Նաջիբուլլայի վարչակարգի տապալումից հետո [illegible]

նի հատուկ ծառայությունների բարձրաստիճան պաշտոնյաներից մեկը, որը երկար տարիներ զբաղվել է նախկին կոմունիստական վարչակարգի դեմ պայքարող մոջահեդների զինամատակարարմամբ: Բանակցությունների արդյունքներով ժամանակավոր զինադադար է հաստատվել, որը դիտորդների կողմից միանշանակորեն գնահատվում է իբրեւ երկու կողմերի փորձը ժամանակ շահել ուժերի վերադասավորություն իրականացնելու համար:

«Հեզբ է Իսլամի»-ի առաջնորդ Գյուլբեդդին Հեքմաթյարը պահանջներ է ներկայացնում նախագահ Ռաբբանին համընդհանուր ընտրությունների իրականացման, նրա իշխանությունը մեկ տարով սահմանափակելու, խաղաղական խորհուրդ հրավիրելու վերաբերյալ, բենց ակներեւ է, որ Հեքմաթյարը նախագահական պաշտոնից բացի ոչ մի կարգավիճակի չի համաձայնի: Դա նշանակում է, որ պատերազմը կշարունակվի եւ փուլերի ուժերը կշարունակեն հակվել Քաբուլի պատերի տակ: Այս խնդրին ինձ անդրադարձել եմ այն պատճառով, որ պայքարը գնում է ոչ թե սոսկ քաղաքական գործիչների եւ ուժերի միջեւ, այլ էթնիկական տարրերի, որոնք վիճարկում են իշխանության իրավունքը Աֆղանստանում: Հարյուրամյակ շարունակ երկիրը ղեկավարել են փուշտունները, իսկ այժմ մյուս ազգային [illegible] ստացել միանձնյա իշխանությունը եւ ինքնակամ այն այլեւս փուշտուններին չեն հանձնի:

Սա այս անլուծելի հանգույցի շուրջը միմյանց հյուծելով եւ նախագահ Ռաբբանին, եւ Հեքմաթյարը կորցնում են իրական ազդեցությունը երկրում: Արեւմտյան դիտորդներից մեկի դիպուկ արտահայտությամբ, նախագահ Ռաբբանիի իշխանությունը սահմանափակված է նախագահական պալատի մատույցներով, իսկ Հեքմաթյարը փուշտունական տարածքները եւ նրանց բնակչությանը բարձիթողի արած սպառնում է իր ուժերը հանում երկրային հոյսերի:

Ներքաղաքական խառնակ այս հենքի վրա օրեցօր ուժեղանում է գեներալ Դոստումի զորահրամանատարի եւ քաղաքական գործչի կերպարը: Մինչ ամբողջ երկիրը զոհ է գնում անտերության ու քաղաքացիական պատերազմին, իսկ իշխանության համար մրցակցող ուժերն ապարդյուն վատնում են իրենց ներուժը, Աֆղանստանի հյուսիսում իրենալական կարգ ու կանոն է՝ ամբողջ առեւտրով, առատ շուկաներով, աշխատանքի մեջ ներգրավված բնակչությամբ: Առավելագույնս չեզոքություն պահպանելով իշխանության համար ընթացող քաղաքացիական պատերազմում, գեներալ Դոստումն այսօր ամենամարտունակ զինված կազմավորումներն ունի հարյուրավոր տանկերով, տասնյակ ինքնաթիռներով եւ ուղղաթիռներով: Ժամանակին գեներալ Դոստումի ուզբեկական միլիցիայի ջոկատների անցումը հյուսիսի մոջահեդների կողմը կանխորոշեց Նաջիբուլլայի վարչակարգի ճակատագիրը, իսկ այսօր նա հնարավորություն ունի որոշելու եւ նախագահ Ռաբբանիի, եւ ընդհանրապես Աֆղանստանի ճակատագիրը: Բայց գեներալ Դոստումը չի ցանկանում Քաբուլ (թեեւ նախագահ Ռաբբանին նրան առաջարկել է պաշտպանության փոխնախարարի պաշտոնը), կամ առավել եւս դեպի հարավ, ուր էթնիկապես օտար բնակչությունը նրան չի ընդունի: Նա ինքնահռչակվել է իբրեւ Աֆղանստանի Հյուսիսային Դաշնության նախագահ, որի կենտրոնական քաղաքը Մազարի-Շարիֆը օրըստօրե ինքնուրույն մայրաքաղաքի տեսք է ընդունում: Այսօր արդեն հարեւան երկրներն ի դեմս Դոստումի տեսնում են միակ հեռանկարային քաղաքական ուժը երկրում: Իրանն ու Սաուդյան Արաբիան գումարներ չեն խնայում նրան իրենց կողմը բերելու համար, իսկ Պակիստանն անգամ հյուպատոսություն է բացել Մազարի-Շարիֆում:

Հիմքեր կան ենթադրելու, որ ժամանակի ընթացքում գեներալ Դոստումը ուղղակի կամ անուղղակի հովանավորությամբ կստանա Արեւմուտքից եւ Աֆղանստանի հյուսիսում կձեւավորվի եթե ոչ ամբողջովին անկախ, ապա բավարար ինքնիշխանություն վայելող միավոր, որը եւ կդառնա այն հենակետը, որտեղից աֆղանական արնաբույր քամին կփչի դեպի հյուսիս:

ՏԻԳՐԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ
Միջազգային Քաղհետազոտությունների Կենտրոն

Բանկեր

Սպանությունների նոր տարատեսակ Միացյալ Նահանգներում

ԱՄՆ-ի իրավապահպան մարմինները ահազանգ են հնչեցնում վերջին երկու տարում մեծ տարածում գտած մարդասպանության մի նոր տեսակի վերաբերյալ, որը պաշտոնականորեն անվանում են «մասնագիտական սպանություններ»: Նշված հանցագործության հիմքում ընկած են տնտեսական դրդապատճառները, մարդկանց բնական վախն աշխատանքը եւ դրանով իսկ սոցիալական ապահովվածությունը կորցնելու նկատմամբ, գործազուրկի անպաշտպան եւ սպառնալից ապագայից ծնվող սարսափը:

«Մասնագիտական սպանությունների» զոհ են գնում թե՛ միջին եւ բարձր ղեկավարությունը, որի տնտեսական ճգնաժամի պայմաններում ստիպված է աշխատողների պարբերական կրճատումներ անել, այնպես էլ այն աշխատակիցները, որոնք կրճատումներից հետո պահպանում են իրենց աշխատանքը: 1992 թ. «մասնագիտական սպանություններն» արդեն կազմել են մարդասպանությունների ընդհանուր թվի 12 տոկոսը եւ գրանցվել է նման սպանությունների 900 դեպք: Մասնագետների կարծիքով, սա այն դեպքը չէ, երբ օրենքի մարդիկ կարող են կանխարգելման գործողություններով պայքարել հանցագործության դեմ:

Փաստորեն, «մասնագիտական սպանություններն» իրականացնող մարդկանց գերակշռող մեծամասնությունը ոչնչով աչքի չընկնող շարքային քաղաքացիներ են, որոնք մինչ այդ որեւէ օրինախախտում կատարած չեն լինում: Ուստի այս արարքի հանցագործության դեմ պայքարում, մասնագետների կարծիքով, ավելի շատ անելիք ունեն հոգեբանները ու հոգեբույժները: Հասկանալի է, որ նշված հանցագործությունները հաճախ ակնառուից ռասայական երանգ են ստանում: Դա առանձնապես աշխատանքից զրկված սովորական ամերիկացիների ագրեսիվությունն է իրենց գունավոր կամ պարզապես օտարերկրացի աշխատանքային ընկերոջ նկատմամբ, որը սեփական մասնագիտական բարձր որակավորման կամ աշխատունակության շնորհիվ պահպանում է իր աշխատատեղը:

Ներկայումս նահանգներից շատերում ձեռնարկատերերին պարտադրվում է իրենց աշխատողներին պարբերաբար հոգեբանական տեստավորման ենթարկել, կամ պարզապես պայմաններ ստեղծել հոգեբանների ծառայություններից օգտվելու համար: Բայց, ինչպես նշել է ամերիկյան թերթերից մեկը, «մասնագիտական հանցագործությունները» կանխելու միակ իրական ելքը տնտեսության վիճակի բարելավումն է եւ բավարար աշխատատեղերի ապահովումը: ■

Լուրերի Հոսք

Օզալը խաղարկում է ալբանական խաղաքարտը

Ինչպես հաղորդում է AFI կայանը, Թուրքիայի նախագահ Թուրգութ Օզալը, շարունակելով իր ուղեւորությունը Բալկաններում, Բուլղարիայից ժամանել է Մակեդոնիայի մայրաքաղաք Սկոպյե: Այլ հանդիպումների եւ բանակցությունների շարքում նա հանդիպում է ունեցել նաեւ նոր Հարավսլավիայի եւ Սերբիայի մասը կազմող Կոսովո նահանգի ալբանացիների պատվիրակության հետ: Ալբանական պատվիրակության ղեկավարը հանդիպումից հետո հայտարարել է. «Մենք դիմեցինք Թուրքիայի նախագահին, որպեսզի նրա երկիրը աջակցի Կոսովոյի ալբանացիներին ինքնորոշման իրականացման հարցում եւ կարծում ենք, որ ընկալում կգտնենք նրա կողմից»:

Միտերանն ուղիղ եթերում

Ինչպես հաղորդում է AFI կայանը, Ֆրանսիայի նախագահ Ֆրանսուա Միտերանը ելույթ է ունեցել ֆրանսիական հեռուստատեսությամբ ուղիղ եթերում եւ պատասխանել է հեռուստադիտողների հարցերին: Կայանը հաղորդում է, որ հարց ու պատասխանի ընթացքում նախագահը բազմիցս տհաճ պահեր է ապրել, կապված քաղաքացիների կուռ հանդիմանությունների եւ անգամ մեղադրանքների հետ: AFI կայանը առանձնացնում է Լոթարինգիայի մարզից մի կնոջ խոսքը հետեւյալ բովանդակությամբ. «Ինչո՞ւ մեր մարզը ծայրագույն անկման հասավ ձեր իշխանության տարիների ընթացքում: Մի՞թե դուք ձեզ մեղավոր չեք համարում այդ բանում»: Նախագահ Միտերանը սակայն փորձել է պաշտպանվել, նշելով, որ «Ֆրանսիայի տնտեսությունը լավագույնն է Եվրոպայում, թեեւ նրա առջեւ տեմպերը զիջում են ընդհանուր եվրոպական մակարդակին»: Հեռուստադիտողներից մեկի այն հարցին, թե չի՞ պատրաստվում արդյոք նախագահ Միտերանը հրաժարական տալ Ազգային ժողովի ընտրություններում սոցիալիստների ակնկալվող պարտությունից հետո, Ֆրանսուա Միտերանը միանշանակորեն պատասխանել է «ոչ» եւ խնդրել է ժողովրդին չխառնել խորհրդարանային ընտրությունները նախագահական ընտրությունների հետ, որին դեռ երկու տարի ժամանակ կա:

Հելմուտ Քոլը ուղեւորվել է Կենտրոնական եւ Հարավ-Արեւելյան Ասիա

Գերմանիայի կանցլեր Հելմուտ Քոլը ուղեւորվել է Կենտրոնական եւ Հարավ-Արեւելյան Ասիա, մասնավորապես նա պաշտոնական այցերով կլինի Հնդկաստանում եւ Ճապոնիայում: Կանցլեր Քոլը ուղեւորությունից առաջ լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ հայտարարել է, որ իր ուղեւորությունը կոչված է փաստելու Գերմանիայի շահերի առկայությունն այդ տարածներում:

Նավային վթար Հայիթիում

Երեկ առավոտյան նավային վթար է տեղի ունեցել Հայիթիի մայրաքաղաք Պորտ օ Պրենսի մոտ, երբ մի մեծ լաստանավ իր 1000 ուղեւորներով փոթորիկի հանդիպելով ընկղմվել է ծովում: Զոհերի թիվը դեռեւս ճշտվում է, սակայն ենթադրվում է, որ այն հարյուրների է հասնում, դատելով ծովափում հայտնված դիակների խանակից:

Քլինթոնն իր հարկային քաղաքականությունը ներկայացրեց կոնգրեսին

Նախագահ Բիլ Քլինթոնը երեկ առաջին անգամ ներկայացավ կոնգրեսի առաջ եւ հռամգրեց իր հարկային քաղաքականության փաթեթը, ըստ որի սեղմումներն ընդգրկելու են շուրջ 150 կետեր, ներառյալ պետական նոր բնակիչները եւ թոշակառուները: Ըստ նախագահի, այդ միջոցառումների շնորհիվ առաջիկա տարիներին հնարավոր կլինի խնայել շուրջ 50 միլիարդ: Ուոլ Սթրիթն ու առեւտրա-ֆինանսական մյուս շրջանակները խիստ լեննապատությամբ դիմավորեցին նախագահի հարկային քաղաքականությունը: ■

digitised by A.R.A.R.@

Ռուսաստանի ԳԽ-ն որոշում ընդունեց Բալկանների հարցում

Ինչպես հաղորդում է BBC կայանը, Ռուսաստանի Գերագույն խորհուրդը ձայների գերակշռող մեծամասնությամբ որոշում ընդունեց խորհուրդ տալ կառավարությանը կտրուկ դիրքորոշում որդեգրել նախկին Հարավսլավիայում տեղի ունեցող հակամարտության վերաբերյալ: ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում Ռուսաստանը պետք է կտրուկ հարց դնի կամ պատժամիջոցներ ընդունել նաեւ Խորվաթիայի նկատմամբ, կամ վերացնել պատժամիջոցները, որոնք արդեն կիրառվում են Սերբիայի դեմ: Կայանի մեկնաբանի կարծիքով, Գերագույն խորհրդի նշված որոշումը կարող է պարտադիր չլինել Ռուսաստանի արտգործնախարարության համար: Սակայն ավելի ուշ արտգործնախարարի տեղակալ Չուրկինի հետ BBC-ի թղթակցի հարցազրույցի ընթացքում պարզ դարձավ, որ այդ հարցի վերաբերյալ ԱԳՆ-ի եւ ԳԽ-ի միջեւ կարծես թե էական տարաձայնություններ չկան: Չուրկինն արտահայտեց նույն տեսակետը պատժամիջոցների վերաբերյալ, նշելով, որ հակառակ դեպքում միջազգային հանրության դիրքորոշումը խիստ կանխակալ է դառնում: «Ժնեւում ձեռք բերված համաձայնությունները մոտեցրել էին հակամարտության հանգուցալուծումը, սակայն խորվաթները ինչ-ինչ ուժերի դրդմամբ հարձակում ձեռնարկեցին սերբերի դեմ, որը վիժեցրեց խաղաղ կարգավորման գործընթացը: Այդ գործողության համար խորվաթները պետք է պատասխան տան: Նրանք արդարանում են, թե ռազմաճակատի գիծը սերբ-խորվաթական ճակատում հօգուտ իրենց չէ եւ դա Զագրեբին դուր չի գալիս: Սակայն Ռուսաստանին եւս շատ բան դուր չի գալիս այդ պատերազմում եւ ընդհանրապես շատերին այդ պատերազմը դուր չի գալիս, բայց դա չի նշանակում, որ որեւէ մեկն ինքնագլուխ գործողությունների իրավունք ունի», ասաց Չուրկինը:

Միլոշեւիչը քննադատում է Ռուսաստանի դիրքը

«Մենք չէինք սպասում, թե Ռուսաստանը այդքան աչառու կլինի Հարավսլավիայի նկատմամբ», հայտարարեց Սերբիայի նախագահ Սլոբոդան Միլոշեւիչը Բելգրադ ժամանած ռուսաստանցի մի խումբ լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ: «Ես չէի ենթադրում, թե Ռուսաստանը կմասնակցի այնպիսի գործողությունների, որոնք սերբ ժողովրդի հանդեպ ցեղասպանության բնույթ են կրում», նշեց Սերբիայի նախագահը: Ռուսաստանցի լրագրողներին ընդունեց նաեւ Սերբիայի սկուպշտինայի փոխնախագահ Զորան Պեշկովիչը, ասելով, որ նրանցից ակնկալում է «Սերբիայի վերաբերյալ ճշմարտացիորեն գրված նյութեր»:

Խամենեին վերափոխվում է

Որոշ ժամանակ նախագահ Ռաֆսանջանիին աջակցելուց հետո իրանական հեղափոխության «ուղեցույց» Այաթոլլա Խամենեին աստիճանաբար փոխում է դիրքորոշումը սոցիալական դժգոհությունների ալիքի դեմ հանդիման: Նա սկսել է ավելի շատ հենվել արմատականների վրա: Այս առումով նշանակալից է, որ Խամենեին պատգամավորության խորհրդի կազմի մեջ է մտցրել Ահմադ Խոմեյնիին:

Ասադի բարեկամը

1991 թվականից ԱՄՆ-ի պետքարտուղարի Մերձավոր Արեւելքի գծով օգնական եղած Էդուարդ Ջերեջյանին Քլինթոնի վարչակազմը դյուրությամբ կվերականգներ իր պաշտոնում, սակայն Դամասկոսում ԱՄՆ-ի այդ նախկին դեսպանի սիրիամետ դիրքորոշումը կարող է դժվարացնել նրա թեկնածության հաստատումը Սենատում:

Թմրադեղերի նոր երթուղի

Հարավսլավիայի պատերազմի հետեւանքով թմրադեղերի տեղափոխման ճանապարհի երթուղիները փոխվել են: Ներկայումս Բալկաններից դեպի Արեւմտյան Եվրոպա թմրադեղերն սկսել են փոխադրել գլխավորապես Հունգարիայի տարածքով:

Կամյուի «Ժանտախտ»ի էկրանավորումը

Արգենտինացի կինոռեժիսոր Լուիս Պուենցոն 1992 թ. նկարահանել է «Ժանտախտ» ֆիլմը ըստ ֆրանսիացի նշանավոր գրող Ալբեր Կամյուի համանուն վեպի: Գլխավոր դերակատարներն են Ուիլյամ Հարտը, Ժան-Մարկ Բարը, Սանդրին Բոններ, Ռոբեր Դյուվալը, Ռաուլ Խուլիան:

Կամյուի պակասը մենք շատ ենք զգում: Նա այնքան լավ կարողանում էր պատկերել սիրելու եզակի պարտականությունը եւ «մնացած ամեն ինչին ոչ ասելու» բացարձակ անհրաժեշտությունը: Կամյուի գրական հարուստ ժառանգությունը չպետք է զարմացնի, քանզի նրա գործերում առաջադրված են մեզ հուզող բոլոր հարցերը: Հիշեցնենք, որ հիշյալ վեպը հայերեն լույս է տեսել անցած տարի, «Գառնի»-ի հայտնի մատենաշարով:

1947 թ. գրված «Ժանտախտ» վեպը հիմք ծառայեց Լուիս Պուենցոյի վերջին ֆիլմի համար: Նրա մեկ ուրիշ՝ «Պաշտոնական պատմություն» ֆիլմում հիանալի կերպով պատկերված են բռնապետության ողբերգությանը բախվող հասարակ մարդիկ: Կինոռեժիսորներից քչերն են համարձակվում այսօր ընտրել բարոյականության որոնումը եւ այդտեղ կիրառել մեծ արվեստի կանոնները: Դեպքերը տեղի են ունենում մեր օրերում, Օրան քաղաքում (որը ֆիլմում տեղափոխված է Հարավային Ամերիկա), այսինքն ոչ մի տեղ եւ ամեն տեղ: Երբ վրա է հասնում ժանտախտը, որն ընդհանուր

չարիքի այլաբանությունն է, իշխանությունները փակում են քաղաքը եւ պատերազմական վիճակ հայտարարում: Ինչպե՞ս վերաբերել պատճառին եւ համատարած մահվան պայմաններում: Երջանկության որոնումը դեռ արդարացվա՞ծ է արդյոք: Եւ համերաշխությունից դուրս կա՞ արդյոք արժանապատվություն: Սրանք են ֆիլմում առաջադրված հիմնական հարցերը: Դերասանների խաղը զուսպ է եւ համոզիչ: Պուենցոն նրանց սուզել է գորշ, կաղապարված, անառողջ աշխարհի մեջ, որտեղ քաղաքի կյանքն ամփոփվում է խավար մարդասպանների ու փողոցների սպառնալիքով: Ի դեպ, այս պատկերներն արդյո՞ք չե՞ն հիշեցնում նաեւ մեր իրականությունը:

Պատրաստեց ՊԵՏՐՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԸ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

«Onze Mondial»-ի ընտրյալները

ԹՈՄԱՍ ԲՐՈԼԻՆ

Ազգությամբ շվեդ է: Ծնվել է 1969 թ. նոյեմբերի 29-ին, Հուդիքսվալ գյուղում (Շվեդիա): Հարձակվող է: Խաղացել է «Նասվիկենս», ԺԻՖ (Սունդսվալ), «Նորշեփինգ» թիմերում: Հիմա հանդես է գալիս Իտալիայի «Պարմա»-ում: Ազգային հավաքականի կազմում խաղացել է 21 անգամ: 1992 թ. Իտալիայի գավաթակիր է:

Նա նման է մեծ երեխայի: Ասես ժամանակը չի ազդում նրա վրա: Այսօր էլ նման է Հուդիքսվալի այն դեռահասին, որը սիրում է երեկոյան անկողնում իր հորից պատմություններ լսել վիկինգների մասին: Երբ Թոմասը դեռ պատանի էր, Բոտնիկական ծոցի սառցակալած ջրերի վրա սիրում էր հոկեյ խաղալ ու նաեւ ֆուտբոլ: Նա շատ արագ կողմնորոշվեց դեպի ֆուտբոլը: 6 տարեկանում Բրոլինը պայմանագիր է կնքում «Նասվիկենս» ակումբի հետ: 12 [illegible] պատանեկան առաջնության [illegible] խաղում խփում է 15 գնդակ: Դա անչափ տպավորիչ էր գյուղական ֆուտբոլի համար: Բրոլինը տեղափոխվում է Սունդսվալ, որտեղ սովորելուն զուգահեռ շարունակում է խաղալ եւ հանդես է գալիս տեղի ԺԻՖ թիմում, որը մասնակցում էր Շվեդիայի առաջին դիվիզիոնի մրցաշարին: Այնուհետեւ հագնում է հանրահայտ «Նորշեփինգ»-ի մարզահագուստը, որտեղից էլ նրա մարզական գործունեությունում կտրուկ շրջադարձ է տեղի ունենում: Մի քանի շաբաթ անց նրան հրավիրում են ազգային հավաքական [illegible] Շվեդիայի հավաքականը մրցում էր Ուելսի հավաքականի հետ: Շվեդները հաղթեցին 4:2 հաշվով, եւ հենց իր առաջին խաղում հավաքականի կազմում Բրոլինը դարձավ 2 գոլի հեղինակ:

Երկու ամիս անց նա Իտալիայում մասնակցեց աշխարհի առաջնությանը եւ միակն էր թիմում, որի խաղից գոհ մնացին: Ֆուտբոլասերները երեւի դեռ չեն մոռացել Բրազիլիայի հավաքականի հետ առաջին իսկ հանդիպումը, որն ավարտվեց աշխարհի եռակի չեմպիոնների հաղթանակով 2:1 հաշվով եւ շվեդների միակ գոլի հեղինակը հենց Թոմաս Բրոլինն էր:

Աշխարհի առաջնությունից հետո նա տեղափոխվեց «Պարմա», որը նոր էր վերադարձել Իտալիայի առաջնության առաջին դիվիզիոն: Թիմում տիրում էր ընտանեկան մթնոլորտ, որի շնորհիվ երիտասարդ շվեդն արագորեն հարմարվեց նոր միջավայրին եւ առաջադիմեց: Շուտով նրան տեսնում են գովազդներում: Թոմասի շնորհիվ «Պարմա»-ն 1991 թ. իրավունք ստացավ մասնակցելու ՈւԵՖԱ-ի խաղերին, իսկ հաջորդ մրցաշրջանում հաղթեց Իտալիայի գավաթի խաղարկությունում: Շվեդիայի ազգային հավաքականը շատ գոհ է Բրոլինի նման խաղացողից:

Նա վնասվածքի պատճառով մինչեւ վերջ չխաղաց անցյալ տարի Շվեդիայում անցկացված Եվրոպայի առաջնությունում, բայց [illegible] հետք թողեց առաջին հանդիպումներում, մասնավորապես Ֆրանսիայի հավաքականի հետ խաղում: Բրոլինը նույն պատճառով մինչեւ վերջ հանդես չեկավ նաեւ Բարսելոնի օլիմպիադայում: Իսկ հավաքականն անկասելի է աշխարհի առաջնության խաղերում եւ եվրոպական 6-րդ ընտրական խմբում անցկացրած 3 հանդիպումներում հաղթել է մրցակիցներին: Թոմաս Բրոլինից մեծ սպասելիքներ ունեն նաեւ այս գարնանը: Նա նախ «Պարմա»-ի կազմում եվրոպական երկրների գավաթակիրների գավաթի խաղարկության քառորդ եզրափակիչում հանդես է գալու Պրագայում, ապա Շվեդիայի հավաքականի կազմում աշխարհի առաջնության ընտրական սկզբունքային մրցավեճ է անցկացնելու Փարիզի «Պարկ դե Պրենս» մարզադաշտում, Ֆրանսիայի հավաքականի հետ:

Կոկտեյլարան

◆Հասարակական տրանսպորտի դրվածքը բարելավելու համար առաջարկվում է մարդկանց առանձին տեղափոխել, վերարկուներն՝ առանձին:

◆Կամ կառավարությունը կլուծի ճգնաժամը, կամ ճգնաժամը կլուծի կառավարությանը:

◆Էշը մի կենդանի է, որին տրված է կաղալու այլընտրանքի՝ չորս հնարավորություն, չհաշված կարգախոս վանկարկելու իրավունքը:

◆Ինչո՞ւ են հատկապես ասում. «Շունը մարդու բարեկամ է», երբ նրա բարեկամներն են նաեւ ձին, ավանակը, ոչխարը, կովը եւ այլն: Երեւի մարդը բարեկամության մեջ գնահատում է ոչ այնքան իրեն տրված օգուտը, որքան ուրիշին հասցրած վնասը:

◆Նույն իրականությունն առաջացնում է հակասական տեսակետներ, որոնք հավասարապես տրամաբանական են: Տրամաբանություննե՞րն են հակասական, թե՞ իրականությունը:

◆Մարդու բնական չարությունը սահմանափակ է. շուտ կսպառվի, եթե պետականորեն չկազմակերպվի:

◆Հեղինակն, ինչքան էլ հղկի ստեղծագործությունը, կարող է վրիպել, ինչպես տանտիրուհին ծակլար մաղելիս կարող է մի քար բաց թողնել ճաշի մեջ: Այդ քարն է, որ դեմ է առնում քննադատի ատամներին, քանի որ նա հենց այդ է փնտրում:

Ինքնապատասխանումը
ՎԱՐՈՒԺԱՆ ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆԻ

ԱԶԳ - ՄԱՐԶԱԿԱՆ

Երվանդ Սուքիասյանը հաղթանակ է պարգեւում Կիեւի «Դինամո»-ին

Մեր թղթակից Ահարոն Բոյաջյանը Փարիզից հաղորդում է.

«Արարատ»-ի նախկին խաղացող Երվանդ Սուքիասյանի մարզական բախտը համառորեն չէր բերում: Տեղափոխվելով Կիեւի «Դինամո», երկու անգամ ստացած լուրջ վնասվածքների պատճառով նա երկար ժամանակ չէր խաղում եւ մտահոգված էր միայն բուժումներով:

Թվում է, վերջապես կախարդական շրջանն անցել է: Համենայն դեպս, Կիեւի «Դինամո»-ն հիմա մրցաշրջաքային է Ֆրանսիայում եւ նրա հետ է նաեւ Երվանդ Սուքիասյանը: Դինամոյականներն առաջին ընկերական խաղը անցկացրել են Ֆրանսիայի բարձրագույն խմբի առաջնության մասնակից «Սոշո» թիմի հետ եւ հաղթել 1:0 հաշվով: Գոլի հեղինակը Երվանդ Սուքիասյանն է: Հաջորդ շաբաթ Կիեւի «Դինամո»-ն ժամանելու է Փարիզ, որտեղ կմասնակցի ֆայլակի մրցաշարին:

Տեղեկացնենք, որ հուլիսին Փարիզում միջազգային մրցաշար է կազմակերպվելու, որին պետք է մասնակցի նաեւ Հայաստանի հավաքականը: ■

Մարադոնան կրկին հավաքականում

Բուենոս Այրեսում հանդիպեցին աշխարհի եռակի չեմպիոն Բրազիլիայի եւ կրկնակի չեմպիոն Արգենտինայի հավաքականները:

Հատկանշական է, որ ֆուտբոլային նման հսկաների նույնիսկ ընկերական մրցավեճն, ինչպես միշտ, հսկայական հետաքրքրություն էր առաջացրել, առավել եւս, որ Արգենտինայի հավաքականի կազմում կրկին հանդես էր գալիս Դիեգո Մարադոնան, որն սկսած 1987 թ. չէր խաղացել հավաքական հարկի տակ: Հանդիպմանը ներկա էր 70 հազար հանդիսական: Չնայած այն ավարտվեց ոչ-ոքի 1:1, սակայն բոլորն էլ գոհ մնացին խաղից: ■

Մեկ միլիոն՝ 9 մետր ցատկողին

Հեռացատկի աշխարհի ռեկորդակիր, ամերիկացի Մայք Պաուելին մեկ միլիոն դոլար են խոստացել, եթե նա ցատկի 9 մետր եւ ավելին: Նման հանճարի մրցահրավերը պատրաստ է ընդունել նաեւ աշխարհի եւ օլիմպիական խաղերի բազմակի չեմպիոն ու ռեկորդակիր Կարլ Լյուիսը: Դեռ անցյալ տարի Պաուելը հեռացատկել է 899 սմ, սակայն [illegible] քամին գերազանցել է թույլատրվող նորման, եւ արդյունքը չի արձանագրվել: Այս տարվա լավագույն արդյունքն էլ պատկանում է աշխարհի ռեկորդակրին: Բուդապեշտում, ծածկի տակ Պաուելը հեռացատկել է 844 սմ:

Կարելի է ենթադրել, որ եթե մեզ մոտ նման առաջարկություն արվի, ապա հանրապետությունում շատերը կցնծան, որոնք ավելի հեռուն կցատկեն: ■

Պոլգար-Սպասկի

8-րդ պարտիա
Իսպանական պարտիա

1. e4 e5 2. ձf3 ձc6 3. փb5 a6 4. փa4 ձf6 5. 0-0 փe7 6. Նe1 b5 7. փb3 d6 8. c3 0-0 9. h3 ձb8 10. d4 ձbd7 11. ձbd2 փb7 12. փc2 Նe8 13. ձf1 փf8 14. ձg3 g6 15. b3 d5 16. փg5 h6 17. փh4 de 18. ձ:e4 g5

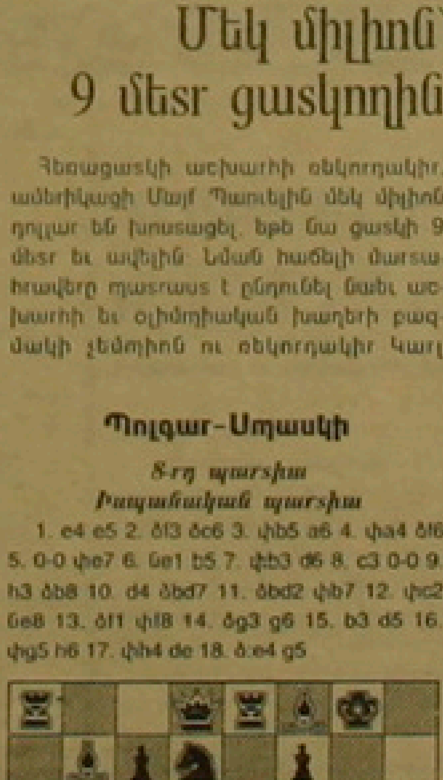

19. de ձ:e4 20. փ:e4 փ:e4 21. Ն:e4 gh 22. Նd4 Նe7 23. e6 fe 24. ձe5 Նg7 25. Ն:d7 Թg5 26. Թf3 Նd8 27. Ն:g7+ Թ:g7 28. Նe1 փc5 29. ձg4 Թg6 30. Թf4 փb6 31. ձ:h6+ Աg7 32. Թ:h4 Թf6 33. Թ:f6+ Ա:f6 34. Նe2 Նd1+ 35. Աh2 Նc1 36. g4 Ն:c3 37. h4 Նd3 38. g5+ Աe7 39. g6 Աf8 40. ձ:e6 Նf3 41. ձg4 Նf5 42. Աg3. Սեւերը հանձնվեցին: ■

Ավարտվեց Վանաձորի քաղաքային առաջնությունը

Վանաձորում անցկացվեց շախմատի պատանիների եւ աղջիկների 1993 թ. առաջնությունը: Մրցումների 44 մասնակիցներից 5-ը աղջիկներ էին: Մրցաշարն անցկացվեց շվեյցարական մրցակարգով, 9 տուրով: 7,5-ական միավորով 1-2 տեղերը կիսեցին 13-ամյա Արծրուն Հովսեփյանը եւ 14-ամյա Տիգրան Սիմոնյանը: Ուրախացնում է 2-րդ կարգային, 14-ամյա Դիանա Պետրոսյանի հաջողությունը, որն ընդհանուր մրցաշարում գրավելով 3-րդ տեղը, միաժամանակ 7 միավորով դարձավ քաղաքի աղջիկների չեմպիոն: Իրենց տարիքային խմբերում հաղթանակ տարան 7-ամյա Դավիթ Պետրոսյանը եւ 6-ամյա Էրիկ Բաբայանը:

Հաղթողներին հանձնվեցին [illegible] մեդալները եւ «[illegible]» երեխաների հոգեբանական [illegible] կենտրոնի հուշանվերները:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԻՐԶՈՅԱՆ

Բաժինը վարում է [illegible]

digitised by A.R.A.R.@

«Արամ Խաչատրյան» ֆիլհարմոնիկ սրահ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՖԻԼՀԱՐՄՈՆԻԿ ՆՎԱԳԱԽՈՒՄԲԸ

68-րդ համերգաշրջան, 4485-4486 հայոց թվական

Համերգաշրջանի հովանավորն է
Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը

21 փետրվարի

Նվիրվում է Իրանի ազգային տոնին

ԼՈՐԻՍ ՃԳՆԱՎՈՐՅԱՆ — Սյուիտ «Ռոստամ և Զոհրաբ»

ՅՈՀԱՆ ՍԵԲԱՍՏԻԱՆ ԲԱԽ — Կրկնակի կոնցերտ (Հրաչյա Հարությունյան)

ՆԻԿՈԼԱՅ ՌԻՄՍԿԻ-ԿՈՐՍԱԿՈՎ — «Շեհերեզադե»

Գեղարվեստական ղեկավար և գլխավոր դիրիժոր

ԼՈՐԻՍ ՃԳՆԱՎՈՐՅԱՆ

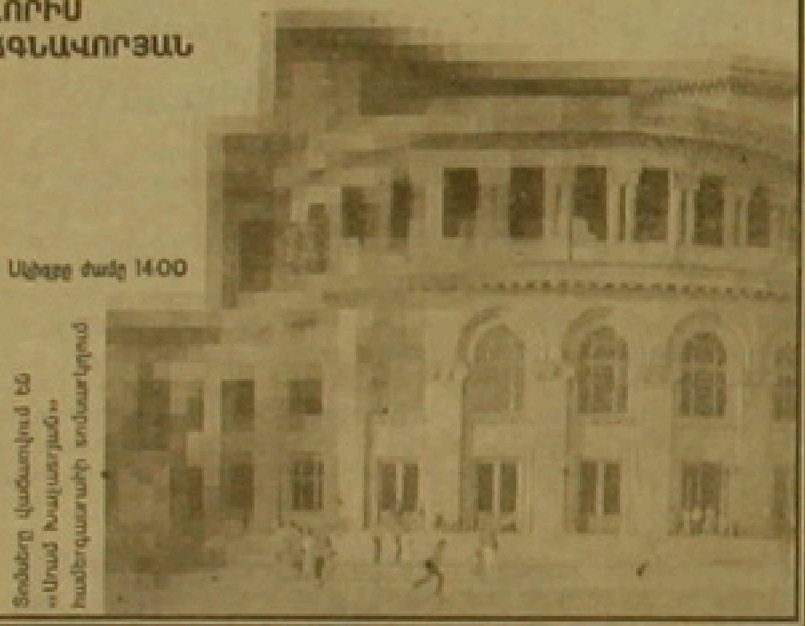

Սկիզբը ժամը 14.00

Տոմսերը վաճառվում են «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահի տոմսարկղում

Փարիզ

ՆԱԽԱԳԱՀԸ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՑՐԵՑ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴՐԴԱՊԱՏՃԱՌՆԵՐՈՎ

Արտաքին գործերի նախարար Վահան Փափազյանի կարծիքը

«Նախկին վարչակարգի ներկայացուցիչները, որոնց անվանում ենք կոմունիստական նոմենկլատուրա, մաֆիոզ խմբավորումներ, փորձում են դարձյալ իշխանության գալ», հայտարարեց ՀՀ նորընծա արտգործնախարար Վահան Փափազյանը երեքշաբթի, փետրվարի 16-ին, Փարիզում, ֆրանսահայ համայնքի հետ իր հրաժեշտի երեկոյին: «Հանրապետության նախագահի քայլը լուծարել կառավարությունը, կապված էր դրա հետ, որովհետև այդ խավն արդեն մտել էր կառավարության մեջ: Սա ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ», ասաց նա:

«Հանրապետության նախագահը որոշեց մաքրել, որպեսզի դա կխաչխիլի մեզ բոլորիս, կառավարությունը և նրա հարակից օղակները: Ահա սա է կառավարության լուծարման հիմնական պատճառը և նպատակները», հավաստեց պրն. Վահան Փափազյանը:

Ինչպես հայտնի է, կառավարության կազմն իր հիմնական մասով անփոփոխ մնաց: Դուրս եկավ մի փոքր խումբ պրն. Խոսրով Հարությունյանի գլխավորությամբ: Պետք է ենթադրել, երբ հետևենք պրն. արտգործնախարարին, որ հենց նրանք էին կոմունիստական նոմենկլատուրայի կամ մաֆիոզ խմբավորումների ներկայացուցիչները, որոնք խանգարում էին Հայաստանի ղեկավարության, որպես քաղաքական և տնտեսական ինքնուրույն միավորի կայացմանը, և որոնցից հետո ամեն ինչ հարթ է լինելու:

ՌԱՖՖԻ ՅԵՐՄՈՆ ԱՐԱՔՍ
Մեր սեփ. թղթակից, Փարիզ

Կիև

Ռիչարդ Նիքսոնի այցը Ուկրաինա

Ուկրաինայի նախագահ Լեոնիդ Կրավչուկը հինգշաբթի օրն ընդունեց ճանաչողական այցով Կիև ժամանած ԱՄՆ-ի նախկին նախագահ Ռիչարդ Նիքսոնին: Կրավչուկը հույս հայտնեց, որ հանրապետությունում գտնվելը հյուրին թույլ կտա վերլուծել Ուկրաինայի իրավիճակը, որին Կիևում մեծ կարևորություն են տալիս:

Ավելի վաղ Ռուսաստան այցելած Նիքսոնը հայտարարեց, որ ինքը կրկին համոզվել է ռուս-ուկրաինական բնականոն հարաբերությունների անհրաժեշտության մեջ: Նա նաև այն կարծիքը հայտնեց, որ «Լեոնիդ Կրավչուկի լավագույն բարեկամներից մեկը Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինն է»: «Ձեր հարաբերությունները շատ կարևոր են ձեր երկու երկրների համար», ասաց ԱՄՆ-ի 37-րդ նախագահը: ■

Լուրեր Համ

Ռուցկոյ. Ղրիմի հարցը կվարի միջազգային իրավարանը

Չնայած Ղրիմի Ուկրաինային պատկանելու վերաբերյալ վերջերս Մոսկվայում Ուկրաինայի դեսպանի արած հայտարարությանը, Ռուսաստանի փոխնախագահ Ալեքսանդր Ռուցկոյը հինգշաբթի օրը պատերազմի և աշխատանքի մոսկվացի վետերանների հետ ունեցած հանդիպման ժամանակ կրկին հակառակ կարծիքն է հայտնում: Նա ասել է, որ Ղրիմի պատկանելության հարցը պետք է լուծի միջազգային իրավարանը:

Ռազմական կառի ռուսական արբանյակները օգտագործելի են

Ռուսաստանի նոր ռազմական դոկտրինայի համաձայն, նախատեսվում է, որ կոմերցիոն կառուցվածքները կօգտագործեն ավելի վաղ գաղտնի արբանյակները, ՌԻԱ-ին տված հարցազրույցում հաղորդեց Պաշտպանության Ռուսաստանի կառի նախարար Վլադիմիր Բուլգակը: Նրա խոսքերով, մոտ 10 կոմերցիոն կազմակերպություն օգտվում են տիեզերական կապի ալիքներից ռազմական արբանյակների օգնությամբ: Այդ նպատակների համար նախատեսվում է օգտագործել նաև «Գալս» նոր սերնդի տիեզերական սարքավորումները: «Գալսի» առաջին արձակումը կկայանա տարվա վերջին: Բուլգակի խոսքերով, «Գալս» մակնիշի 5 արբանյակ կարող են ամբողջությամբ լուծել երկրի ամբողջ տարածքում հեռուստածրագրերի հեռարձակման խնդիրը:

Գործազրկության աճ Գերմանիայում

Գերմանիայի տնտեսության մեջ խնդական ճգնաժամ է սկսվել: Այս տարվա հունվարին գործազուրկների թիվը կտրուկ աճեց, ավելանալով 325 հազարով: Այժմ միացյալ Գերմանիայում գործազուրկ է աշխատունակ բնակչության 9 տոկոսը: Այս արդյունքը մանավանդ նոր արևելյան երկրամասերի աղետալի վիճակի հետևանքն է, որտեղ գործազուրկների թիվն ավելացել է 93 հազար 600-ով, կամ 15,1 տոկոսով: Բայց էլ ավելի զարմանալի է գործազրկության աճն Արևմուտքում, այսինքն նախկին ԳՖՀ-ում, որտեղ մեկ ամսում գործազուրկների թիվը 7,4-ից հասավ 8,3 տոկոսի: Թերևս այդ մտահոգիչ թվերով է բացատրվում բանկային կողմերը կես տոկոսով իջեցնելու մասին բունդեսբանկի վերջերս ընդունած որոշումը:

Ռուսաստան

Աջակցություն Սերբիային

Հինգշաբթի օրը Մոսկվայում, Ռուսաստանի արտգործնախարարության շենքի առջև տեղի է ունեցել Ռուսաստանի ազգային կուսակցության սակավամարդ հանրահավաք, որի մասնակիցները պահանջել են «եղբայրական Սերբիայի» նկատմամբ ՄԱԿ-ի պատժամիջոցների վերացում և արտգործնախարար Անդրեյ Կոզիրևի հրաժարականը: Հանրահավաքի մասնակիցներն այրել են ամերիկյան դրոշը, իսկ միլիցիայի գալուց հետո ցրվել են եղել հեռանալ: ■

Մոսկվա

«Ժողովրդական ատյանը» Գորբաչովին պատասխանատվության է կանչում

Հինգշաբթի օրը Մոսկվայում նախկին ԽՍՀՄ նախագահ Միխայիլ Գորբաչովի նկատմամբ բացված «Ժողովրդական ատյանը» պետք է «քաղաքական և բարոյական գնահատական տա» պետության ղեկավարի պաշտոնում նախկին նախագահի գործունեությանը: Այդ մասին հայտարարել է «Ժողովրդական ատյանի գլխավոր մեղադրող» Վիկտոր Իլյուխինը: Նա նշել է ԽՍՀՄ-ի և ԱՄՆ-ի 1990 թ. համաձայնագիրը նոր սահմանների հաստատման վերաբերյալ, ըստ որի ԱՄՆ-ին «Տ հազար քառ. կմ ծովային տարածք հանձնվեց Բերինգի ծովում»: Այդ համաձայնագրի հետևանքով ԽՍՀՄ-ը կորցրեց իր տարածքի զգալի մասը, տարեկան մոտ 150 հազար տոննա ձուկ, ինչպես նաև «քաղաքական խայտառակ պարտություն կրեց»:

Որպես «հանցավոր» գործունեության դրվագ Իլյուխինը նշել է միջին և փոքր հեռահարության հրթիռների կրճատման [illegible] պայմանագիրը: Մ. Գորբաչովի ցուցումով կրճատվող զինատեսակների ցանկում միակողմանիորեն մտցվեցին CC-23 հրթիռները, որոնք իրենց նմանակը չունեին ԱՄՆ-ում: Այդպիսով, ԽՍՀՄ-ի ռազմական անվտանգությունը և պաշտպանունակությունը զգալի վնաս հասցվեց, գտնում է Վ. Իլյուխինը: ■

ԻՆՎԵՍՏԻՑԻՈՆ ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

"Mercury - Onaisis"

Արժեթղթման անկառավարելի ընթացքի և քաղաքացիների ֆինանսական շահերի պաշտպանության բացակայության պայմաններում ՀՀ անշարժ գույքի առք ու վաճառքի առաջատար «**Mercury**» ձեռնարկությունը և «**Onaisis co. ltd**» ֆինանսական ֆիրման բնակչության լայն խավերին հնարավորություն են տալիս շահույթ ստանալ հանրապետությունում ամենաբարձր տոկոսով ամսական **20** տոկոս ներդնելով իրենց ֆինանսական միջոցներն անշարժ գույքի հետ կապված առևտրական գործարքների մեջ:

Ֆինանսական միջոցների ներդրման նվազագույն ժամկետը 3 ամիս:

ԺԱՄԱՆԱԿԸ ԴՐԱՄ Է
ՏՎԵՔ ՄԵԶ ԺԱՄԱՆԱԿ ԵՎ ԴՈՒՔ ՇԱՏ ԴՐԱՄ ԿՍՏԱՆԱՔ

Mercury ENTERPRISE

ONAISIS CO. LTD

հեռ. 594 630, 594 632

ՀՀ, Երևան, Սայաթ-Նովա պողոտա, «ԱՆԻ» հյուրանոց, N-N 630, 632

ԻՆԿՈ

«ԻՆԿՈ» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղը կատարում է դրամական փոխանցումներ Ուկրաինայից Հայաստան, Հայաստանից Ուկրաինա, Ռուսաստանից Հայաստան: Գործառնությունները իրականացվում են 2-5 բանկային օրում:

«ԻՆԿՈ» բաժնետիրական բանկի Հայաստանի մասնաճյուղի հասցեն է՝ Երևան-10, Վազգեն Սարգսյանի փողոցի նախկին Անդրեյ փողոց 2/8 (I-ին հարկ). հեռախոս 56 07 51, 56 37 25

Հիմնադիր և հրատարակիչ՝ «Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ / 581841

Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ / 562863

Apple® Macintosh® համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի

Azg armenian daily

Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձևավորման և տառատեսակների հեղինակ՝ ԴԱՆԻԵԼ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

ՀՀ Նախարարների խորհրդին առընթեր «Պարբերական» հրատ. տպարան, Երևան-23, Արշակունյաց 2

Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Տպաքանակ 20.000. Պատվեր 1453

Ստորագրված է տպագրության 19.2.1993

digitised by A.R.A.R.@